Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST"

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.- 's jaars (minimum) met inbegrip van kostelooze toezending van het Koloniaal Weekblad.

Indische Tentoonstelling te Arnhem (I. T. A.)

11 Juni—28 Juli 1928.

—o—

WENKEN VOOR BEZOEKERS.

1. Afstand Station—ingang Zijpendaal, 20 minuten wandelen, langs het Park Sonsbeek.

2. Geregelde 10 en — op drukke uren — 5 minuten-dienst met de gemeentelijke autobussen. Vertrek van het Station en van het direct daarbij gelegen Willemsplein. Per tram, geregelde verbinding van het Station naar de Izaäk Evertslaan (5 minuten loopen van Zijpendaal). Extra wagens van lijn 2.

3. TOEGANGSPRIJZEN.

Dagkaart op een weekdag (alles inbegrepen, ook stedelijke belasting)	f 1.—
Kinderen tot 16 jaar	„ 0.50
Idem, idem op een Zondag	„ 0.60
Kinderen tot 16 jaar	„ 0.30
Doorloopende kaarten, geldig voor het geheele seizoen, (strikt persoonlijk)	„ 7.50
Avond-kaarten (na 5.30 uur)	„ 0.25
School-kaarten (ook voor de geleiders), mits 8 dagen van te voren aangevraagd, onder bijvoeging van remise, per persoon	„ 0.35
Vereenigingen, Clubs enz., bij bestelling voor minstens 50 personen — 8 dagen van te voren aangevraagd met bijvoeging van remise — per persoon op een weekdag	„ 0.50
„ „ „ Zondag	„ 0.30

4. Uitvoerige Catalogus, aan te vragen bij de Drukkerij „de Vlijt" te Arnhem, franco per post „ 0.60

5. Opening elken dag om 9.30 voormiddags, sluiting van de Paviljoens en de Stands 5.30 namiddags.

N.B. De Zeetuin blijft ook na 5.30 uur open. Houders van Avondkaarten moeten f 0.35 bijbetalen.

6. Uitstekende gelegenheid voor Lunch en Diner in Lunchroom en Europeesch Restaurant, tegen matige prijzen, (te adresseeren: den heer J. Dommering, Hotel Bristol, Arnhem).
Rijsttafel in het Indisch Restaurant „Waroong Djawa" (te adresseeren aan den heer Geradts, Kastanjelaan 41, Arnhem).
7. Een volledig, rustig bezoek van alle bezienswaardigheden, zal 4 à 5 uur vorderen. Voor bezichtiging van het voornaamste rekene men op 2½ uur.
8. Autopark en fietsenstalling, onmiddellijk bij den ingang van Zijpendaal.

Het Informatie-Bureau van de Vereeniging „Oost en West".

—o—

Verslag over het jaar 1927
(in verband met den economischen toestand van Ned. Oost en West-Indië).

(Slot).

In het uitvoerige artikel *„Enkele beschouwingen"* door Tj. Pyttersen in de West-Ind. Gids van April 1928, hoofdzakelijk handelende over de vooruitzichten van een eventueele ontwikkeling van de rietsuikerindustrie in Suriname, zooveel meer voordeelen boven Cuba bezittende, zegt schr., dat het tijd is voor Suriname vast te stellen wat met de nieuwste machines in verschillende cultuurbedrijven valt te bereiken, te meer waar het geenszins is uitgesloten, dat langs dezen weg op loonende wijze meer dan 70 % van den tegenwoordigen handenarbeid is te vervangen.

Al staat vast dat ondernemers de beschikking kunnen verkrijgen over voldoende van Java aangevoerde werkkrachten, het afhankelijk zijn van dien aanvoer is toch steeds een zwak punt voor de ontwikkeling van Suriname. Een goed doordacht systeem van deelbouw en mechaniseering waar noodig en mogelijk zullen de ontwikkeling van Suriname, een land met bijzonder gunstige natuurlijke voordeelen, voor een reeks cultures ten zeerste ten goede kunnen komen (zie bldz. 557 en v.v.). Onder deze cultures noemt schrijver *rijst* en *malachra*. Het laatste staat in nauw verband met de vraag naar jute voor het vervaardigen o.m. van zakken, die in de geheele wereld enorm is, ten einde zich onafhankelijk te maken van het jute-leverende land, Britsch-Indië. Met malachra (okrum) zijn reeds gunstige resultaten verkregen, een vezelgewas, dat op de alluviale gronden in de kolonie goed produceert.

Ook tegenover Europeesche kolonisatie, mits in het hoogerop gelegen droger zandgebied, dat zich beter leent voor assaineering en waar verder veel minder hinderlijk insektenleven is, staat schr. sympathiek.

Voor kolonist komen, naar zijn meening, voorloopig slechts jonge menschen met een zekere ontwikkeling in aanmerking, die, na het doorloopen van een korten cursus hier te lande, ter plaatse in ruime mate nadere voorlichting zouden moeten vinden. „Suriname is een land, dat de belangstel„ling noodig heeft van onze ontwikkelde jongeren „die nog niet in een keurslijf van star conserva„tisme zijn vastgeregen." Zie slot van genoemd zeer lezenswaardig artikel.

In verband met het bovenstaande brengen wij hier het artikel in herinnering in 't Kol. Weekblad van 19 Mei 1927, No. 20: *„Immigratie en Kolonisatie in Suriname,"* door den met West-Indische aangelegenheden zoo goed bekenden Heer W. R. Menkman, doch alleen met betrekking tot contractanten na afloop hunner werkovereenkomst, teneinde ze zooveel mogelijk als vrije arbeiders aan de plantages te verbinden.

Hier verdient tevens het artikel vermeld te worden van Dr. Th. Lens *„Suriname emigratiegebied voor Nederlanders"*, die Suriname, het groote en vruchtbare land zonder autochthone bevolking, aanprijst voor een emigratie in massa voor ons Nederlandsche volk. „Zoolang er geen goed voorbe„reide proef van emigratie met Nederlanders is ge„nomen, moeten wij," volgens hem, „een bekende „partijleus tot de onze maken: *„geen cent en geen Javaan voor Suriname!""* (Kol. Weekblad 2 Juni 1927, No. 22).

Met klem komt de oud kolonel der Artillerie F. H. Umbgrove in een artikel *„Suriname geen emigratiegebied voor Nederlanders in massa"* (Kol. Weekblad van 14 Juli '27 No. 28) tegen het pleidooi op van Dr. Lens vd., om de eenvoudige reden z.i., dat de mentaliteit onzer arbeidersbevolking zich er niet toe leent om op groote schaal naar een tropisch land te verhuizen om daar te midden van een bevolking van gekleurde tropische rassen vermoeiden landarbeid te verrichten. Met de leuze van den geachten schr.: „Geen cent en geen Javaan voor Suriname" is hij het ook in 't geheel niet eens. De regeering moet integendeel de emigratie van Javanen sterk bevorderen, want: „Velen daarvan zul„len na afloop van hun contract zich als klein„landbouwers in de kolonie blijvend vestigen en „zoodoende ook tot den opbloei bijdragen. Wan„neer Suriname weer tot bloei komt zal er ook „weer plaats komen voor Nederlanders om daar in „een leidende betrekking op te treden, en zullen „zich daar ook weder plantages vestigen, maar „men moet geen Nederlandsche boeren of arbei„ders in grooten getale naar Suriname zenden; dit „zou m.i. op teleurstelling uitloopen." In een twee de artikel onder denzelfden titel (Kol. Weekblad 28 Juli 1927 No. 30) geeft schrijver vd. een aanvulling aan zijn vorig artikel met beschouwingen omtrent een van gouvernementszijde te nemen proef op zeer kleine schaal met de emigratie van Nederlanders naar Suriname en deze in den meest gewenschten zin te bevorderen, zulks na kennis genomen te hebben van 't artikel van den Heer W. R. Menkman *„Dokteren over de West"* in de West-Indische Gids van Juni 1927 en het antwoord daarop van den Heer Dr. Th. Lens *„Emigratie naar Suriname"* in de West-Indische Gids van Juli—Augustus 1927, welke artikelen over hetzelfde onderwerp handelen.

Uit bovenstaande o.i. hoogst belangrijke artikelen, waarbij nog toe te voegen het artikel: *„Bevol„king, productie en verkeer. Eenige aanteekeningen „over Zuid-Amerika in het algemeen en Suriname „in het bijzonder"*, door W. R. Menkman (Kol. Weekblad van 8 Maart 1928) moge ten overvloede blijken hoezeer men in Nederland het vraagstuk van een tot ontwikkeling brengen van Suriname ter harte neemt en hoe zeer de belangstelling steeds wordt gaande gehouden om tot een spoedige opleving van dat gebiedsdeel te geraken, waartoe in deze de Ondernemersraad voor Suriname reeds zoo krachtig en doeltreffend heeft bijgedragen. De Gouverneur van Suriname, Mr. Baron van Heemstra gewaagde reeds bij de opening van de Koloniale Staten op 10 Mei 1927, met groote dankbaarheid van de uitspraak in ons Parlement, betreffende „het opleven van het nationaal element ten aanzien van Suriname".

Inmiddels luiden de berichten volgens De West omtrent de koffiecultuur, na de zware droogte van 1925/1926 en de structuurverbetering van den bodem, welke met dit verschijnsel gepaard gaat, in het laatste kwartaal van 1927, bijzonder gunstig. Met het s.s. Commewijne werden in de laatste maanden van 1927 5000 balen verscheept naar Amsterdam, — de grootste maandelijksche hoeveelheid tot dusverre uit Suriname verscheept —, terwijl daarna met de Cottica minstens een even groote hoeveelheid werd verscheept en volgens raming ook in Januari en Februari 1928 op tenminste gelijke verschepingen kan worden gerekend. Schijnt de cacao, althans voorloopig, uit Suriname te verdwijnen, de Liberiakoffie mocht haar plaats op de wereldmarkt behouden. Uitbreiding van den koffieaanplant had plaats doordat men er meer toe overging om de cacaovelden in koffie om te zetten.

Over de vraag of Suriname ooit een rijst-exporteerend land zal kunnen worden, bestaat verschil van meening. *Vast staat, dat invoer van dit voedingsmiddel thans kan komen te vervallen.* De rijstcultuur gaf in 1927 reden tot tevredenheid, ondanks de geleden wantsenplaag, welke in 1926 belangrijke schade veroorzaakte. De stand van de suikercultuur was voor het seizoen in 1927 over zeer goed, dank zij ook de zorgvuldige toepassing van de bestrijdingsmethoden van de gele strepenziekte in de suiker. De onderneming der Ned. Handel-Mij. op Mariënburg breidt haar aanplantingen zeer aanzienlijk uit en de deskundigen Dr. Wilbrink en H. O. de Ruyter de Wildt gaven reeds in 1926 een buitengewoon gunstig testimonium over de mog

lijkheden van de suikercultuur in Suriname. Over de katoencultuur, in opkomst, luidden de berichten echter in het algemeen ongunstig, desondanks kan de toekomst hoopvol tegemoet worden gezien. De productie van balata, — wilde rubber, boschrubber, het gestolde melksap (latex) van een boom der familie der Sapotaceeën, in Suriname „bolletrie" geheeten — gaf reden tot tevredenheid. De cocosaanplantingen hadden van ziekten te lijden.

Bovenstaande gegevens danken wij ten deele aan de belangrijke redevoering door den Gouverneur van Suriname bij de opening van de Koloniale Staten gehouden op 10 Mei 1927.

„Indien wij inderdaad," sprak de Gouverneur, „aan den vooravond staan van een werkelijke opleving, — onze laatste begrooting bewijst onmiskenbaar dat het doode punt overschreden is —, dan, meer dan ooit te voren, is het zaak, dat een innige samenwerking onzen gemeenschappelijken arbeid leide. Dan worde, eens voor goed, het velum weggeschoven, hetwelk maar al te vaak Nederlanders en Surinamers gescheiden houdt.

De Surinaamsche Bauxite Maatschappij, waarop zeer velen een goed bestaan vinden, breidt haar bedrijf op Moengo (aan de Cotticarivier, bij de Oostgrens) sterk uit. Een nieuwe fabriek, met een capaciteit van 300.000 ton bauxiet per jaar, is in Dec. '26 reeds in werking gesteld.

Aan de Pararivier (boven Paramaribo) opent een andere Amerikaansche groep een klein bauxietbedrijf, niet voor de fabricage van aluminium, maar voor de chemische industrie.

Een gehouden onderzoek door De West heeft uitgemaakt, dat Nederlandsche employé's bij de Bauxite Maatschappij in dienst een schitterend figuur hebben geslagen en zij er beter blijken te voldoen dan de Amerikanen. Het kan derhalve niet anders dan in het belang van de maatschappij zijn, dat Nederlandsche employé's en een Nederlandsche directeur in dienst worden gehouden.

Intusschen lijdt, volgens den oud Gouverneur Staal, Suriname onder allerlei onevenredigheden in omvang en bevolking (44 menschen op één geogr. mijl, in ons land 11.000). In Paramaribo loopt men elkaar in den weg, op het platte land zijn veel te weinig menschen, gevolg van de slavernij. Een derde van de bevolking zit in de stad, met 45.523 zielen; totale bevolking, volgens de laatste officieele opgaven, 139.869 zielen, w.o. 1468 Europeanen (696 Nederlanders). Zie de belangrijke lezing van den Oud Gouverneur Staal over Suriname, op 11 April 1927, gehouden in de Aula van het Nederlandsch Lyceum in den Haag.

Gaan wij thans den toestand van zaken opnemen op het eiland *Curaçao*, waarover Ing. E. F. Suringar ons op een door hem voor de Ver. „Oost en West" gehouden lezing over zijn indrukken van dat eiland, in de zeer goed gevulde feestzaal van het Hotel de Twee Steden in den Haag, op 9 Maart 1928, zulke interessante mededeelingen heeft gedaan, dan treffen wij bij hem opnieuw de bevestiging, dat Curaçao een eiland is van bijzondere groote beteekenis. In de laatste jaren is evenwel, volgens hem, de ontwikkeling van het eiland zóó snel gegaan, dat de Overheid deze niet heeft kunnen bijhouden, zoodat men daar thans nagenoeg op elk gebied misstanden en primitieve toestanden aantreft. De kolonie is echter niet langer een noodlijdende, wel verre van dien! De ontdekking van rijke olievindplaatsen in zijn naaste omgeving (Venezuela) en de oprichting van een olieraffinaderij van de eerste grootte te Willemstand van de Curaçaosche Petroleum Industrie Maatschappij (Bat. Petr. Mij.) heeft als bij tooverslag het aanzien der dingen totaal en radicaal gewijzigd, ruime horizonten ontsloten en van Curaçao gemaakt een ook voor anderen dan den tegenwoordigen houder van den titel begeerenswaardig bezit, waarop de partic. correspondent in de Nieuwe Rott. Courant van 15 Sept. '27, Avondblad A, nog in een uitvoerig artikel in het bijzonder heeft gewezen. Waar wij uit den aard der zaak alle staatkundige beschouwingen over het bestuur van de kolonie achterwege hebben te laten, is het uit een economisch oogpunt werkelijk verheugend hier belangrijke gegevens te kunnen vermelden omtrent Curaçao's toenemende scheepvaart in 1927, welke wij aan de Amigoe di Curaçao ontleenen. Reeds het jaar 1926 sloot met het respectabel aantal van 2914 stoomschepen en 1559 zeilschepen, een vermeerdering ten opzichte van de voorgaande jaren als de scheepvaartbeweging van Curaçao nog niet te aanschouwen had gegeven. De toeneming in het afgeloopen jaar 1927 heeft dit record nog verbeterd. Want terwijl de maand Dec. sloot met 342 stoomschepen tegen 263 in Dec. '26, en 128 zeilschepen tegen 118 in dezelfde maand van 't jaar te voren, kreeg men nu voor totaalcijfers in het jaar 1927: 3728 stoomschepen met een netto-inhoud van 18.933.377 M³. en 1802 zeilschepen met een netto-inhoud van 379.432 M³. Het totaal der scheepvaart voor de haven bedroeg dus over het jaar 1927 5530 schepen, tegen het jaar 1926 met 2914 stoomschepen en 1559 zeilschepen of 4473 schepen, hetgeen dus een vermeerdering geeft van 1057 schepen in den tijd van één jaar, n.l. 814 stoomschepen en 243 zeilschepen. Reeds in het jaar 1924 overtrof het aantal zeeschepen in de haven te Willemstad dat van Amsterdam, n.l. 3175 (stoom- en zeilschepen) tegen 3016 te Amsterdam. Met de jaren is die voorsprong gestegen, n.l.:

	Curaçao.	Amsterdam.
1925	3469 schepen	2999 schepen
1926	4473 „	3199 „
1927	5530 „	3318 „

Niet alleen wat het aantal schepen, ook wat de tonnenmaat betreft, komt Curaçao steeds verder boven Amsterdam uit te steken. Want was de bruto-inhoud der te Amsterdam ingeklaarde zeeschepen 21.977.676 M³., op Curaçao was deze van de stoomschepen 33.760.041 en van de zeilschepen 422.896 M³., te zamen 34.182.937 M³. Een vergelijking makende met de haven van Antwerpen, waarvan de gegevens aan het blad door den Consul van België verstrekt zijn, bedraagt het aantal te Willemstad ingeklaarde zeeschepen — zeilschepen inbegrepen, die te Willemstad een grooter quantum vormen dan te Antwerpen — bijna de helft van de in de haven van Antwerpen ingeklaarde zeeschepen (11.481).

Ontegenzeggelijk gaat Curaçao ten gevolge van de vestiging van de Bataafsche Petr. Mij. een groote toekomst tegemoet, waar deze maatschappij reeds zooveel welvaart op het eiland heeft gebracht. Toch zal volledigheidshalve hier niet verzwegen mogen worden, dat de vrij plotselinge opeenhooping van zooveel cosmopolitische werkkrachten op het kleine eiland Curaçao, immers ter lengte van 61 K.M. — dus ongeveer Amsterdam—den Haag —, bij een breedte van 11 à 12 K.M. — een afstand van den Haag naar den Haagschen Schouw — (oppervlakte ¼ van de provincie Limburg), de arbeidstoestanden op het eiland verre van rooskleurig zijn, zulks ook volgens mededeelingen van den Heer J. J. Henssen, gepensionneerd hoofdagent van politie, die van Curaçao te Paramaribo is teruggekeerd en door jarenlang verblijf op Curaçao met de toestanden van vroeger en thans goed bekend moet zijn.

Het heeft De West getroffen, die een onderhoud met den Heer Henssen vd. heeft gehad, te vernemen, dat het loon, hetwelk de meeste der ongeveer 600 zich op het eiland bevindende Surinamers verdienen bij de Petr. Mij., ontoereikend is om in hun levensbehoeften te voorzien. Zij, die geen vakmenschen zijn, beginnen met een uurloon van 28 cent, later verhoogd tot 35 cent. Voor de meesten is het bereikbaar maximum 45 cent per uur. Bij een werktijd van negen uren per dag, beteekent dit een weekloon van ongeveer *f* 24, een bedrag, hetwelk bij den hoogen levensstandaard op Curaçao onvoldoende is om behoorlijk van te leven. Alleen reeds voor kost en inwoning betaalt men op zijn minst een rijksdaalder per dag. Het voor hen zoo belangrijk voedingsmiddel, rijst, kost 50 cent per kilogram, meer dan het driedubbele van den tegenwoordigen prijs in Suriname. Het wasschen van kleeren is bijna niet te betalen. Bovendien noopt de woningnood vele jongelieden om met hun zessen of achten, ja zelfs met tien personen in één kamer te huizen.

De Hollandsche werkkrachten komen allen uit onder contract. Een Hollandsche timmerman of metselaar verdient *f* 1.25 tot *f* 1.50 per uur, plus een premie voor goed werk. De Surinaamsche timmerman of bankwerker verdient 60 cent per uur zonder premie. Het verschil in bezoldiging bij gelijken arbeid is van dien aard, dat daardoor wrevel wordt gewekt. (Zie het art. „Surinaamsch werkvolk op Curaçao" in de N. Rott. Ct. van 26 Nov. '27, Ochtendblad A).

Omtrent den bestaanden woningnood wordt hier aangeteekend, dat er een vergadering heeft plaats gehad te Curaçao van enkele gouvernementsambtenaren, ter bespreking van het plan om bij het Bestuur credieten aan te vragen, 't zij renteloos, 't zij tegen een zeer matige rente, voor woningbouw. Door de steeds hooger opgevoerde huurprijzen, vooral van de middenstandswoningen, is het voor

vele ambtenaren bijna onmogelijk een woning te verkrijgen overeenkomstig hun inkomen. Velen moeten zich noodgedwongen tevreden stellen met woningen, wier huurprijzen ver boven hun draagkracht gaan. Omtrent het dure leven op Curaçao meldt Ing. Suringar op zijn gehouden lezing over zijn indrukken over Curaçao, zie boven, dat bijna alle levensmiddelen op het eiland moeten worden ingevoerd. Een ei kost er 17½ cent, de melk 70—100 cent per Liter, huishuur — en dan nog wat voor een huis! — 125 gulden per maand.

Omtrent de Bovenwindsche vulkanische eilanden *St. Eustatius,* — ongeveer zoo groot als Wieringen —, *St. Martin,* waarvan het slechtste deel aan Frankrijk behoort, met de grootte van Terschelling, en *Saba,* dat heel klein is, ongeveer 13 $K.M^2$., valt voortdurende achteruitgang te constateeren, zelfs zoo, dat de Gouverneur in zijn Memorie van toelichting op de begrooting voor 1928 kan schrijven, dat hun economische toestand thans van dien aard is, dat een ingrijpen op de een of andere wijze gebiedend moet worden geacht. Als een principieele nieuwigheid kondigt de Gouv. in de Memorie van toelichting de afschaffing van de belastingen op de Bovenwindsche eilanden aan.

Op de Benedenwindsche eilanden, — waartoe *Curaçao* behoort —, is de toestand van zaken eenigszins beter op *Aruba* (iets grooter dan Texel) en *Bonaire* (de helft grooter dan Aruba). De omgangstaal is hier een verbasterd Spaansch. De taal op de eilanden gesproken noemt men ook het papiamento (zie lezing Ir. Suringar boven).

Met het bovenstaande meenen wij, — met overschrijding hier en daar van het verslagjaar —, een vluchtige schets gegeven te hebben van den economischen toestand van Ned. Oost- en West-Indië in het jaar 1927.

Hij is in elk geval van dien aard, dat Hollandsche jongelieden, toegerust met de noodige bekwaamheid, w.o. ook bedoeld degelijke vakkennis, en energie niet ontmoedigd behoeven te zijn om in die overzeesche gewesten, op welk gebied ook, hun heil te zoeken, waar dit in ons landje met zijn overgroote bevolking, althans voor velen hunner, steeds moeilijker wordt.

Hieruit mag niet opgemaakt worden, dat het ook in deze tijden van vermeerderde welvaart in Ned. Oost-Indië zoo gemakkelijk valt om aldaar een particuliere betrekking te verkrijgen, waaraan vrije overtocht en eenige tegemoetkoming voor uitrustingskosten verbonden. Er zijn aldaar, ook door de veel verbeterde onderwijstoestanden, steeds volop Europeesche en Indonesische werkkrachten voorhanden ter vervulling van de lagere betrekkingen, vooral op de Cultuurondernemingen. En het zou uit den aard der zaak de dure weg zijn daarvoor werkkrachten uit Holland te betrekken, omdat het voor de lagere betrekkingen benoodigde personeel zooveel mogelijk in het land zelve wordt in dienst gesteld, waar het alleszins beschikbaar is. Alleen voor de leidende betrekkingen heeft men behoefte aan Europeesch personeel uit Holland, waarvoor in de eerste plaats gezorgd wordt door de directies, zetelende v.n.l. te Amsterdam, den Haag en Rotterdam, van de in Ned. Oost-Indië gevestigde Cultuur- en Handelsondernemingen. Immers, de belangen der particuliere industrie in de hoogere rangen zijn in algemeenen zin het best toe te vertrouwen aan personen, die hunne opleiding in Nederland hebben genoten en Hollandsch hebben leeren voelen en denken.

Ook gedurende het afgeloopen jaar legden de Hollandsche sollicitanten een bepaalde voorkeur aan den dag voor een werkkring in de Cultures, waarvan zij zich evenwel geen juiste voorstelling konden maken door gebrek aan de meest elementaire kennis omtrent zulk een werkkring, die hun ook niet is bijgebracht. Een ieder achtte zich, ook zonder eenige landbouwkundige kennis, al dadelijk geschikt voor employé op een cultuuronderneming.

Dat er sedert jaren voor betrekkingzoekenden in Ned.-Indië een inlichtingsdienst of voorlichtingsdienst bestaat, in het leven geroepen door het Kon. Koloniaal Instuut te Amsterdam, met de bedoeling om diegenen, die voor een betrekking bij de cultures in aanmerking wenschen te komen, van hun toekomstigen werkkring op de hoogte te stellen, wisten vele sollicitanten niet, zij hadden van zulk een inlichtingsdienst nimmer gehoord. Evenmin waren vele sollicitanten bekend met een Indologischen leergang, uitgaande van de Afdeeling Volkenkunde, door hetzelfde Instituut ingericht, tot het bijbrengen van eenige hoogst nuttige ke omtrent Ned.-Indië aan hen, die bestemd zijn te worden te werk gesteld bij Indische onde mingen van handel, landbouw en nijverheid, het oog op de noodzakelijkheid voor hen ee kennis op te doen omtrent den aard en de zeden Indonesische arbeiders en omtrent de voorsch ten der arbeidswetgeving en van het arbeids tract en omtrent de bestuursvoorschriften van overzeesche gebied, waar men werkzaam is.

Toch zal het wenschelijk zijn hier onder hun dacht te brengen, dat zij bij genoemden Inlichti dienst in de gelegenheid worden gesteld iets ders over hun aanstaanden werkkring, aard de eventueele cultuur, de vooruitzichten daa maatschappelijke omstandigheden, klimaat, uit ting enz. enz. te vernemen, terwijl die dienst tevens ten doel stelt te informeeren wat zij gel hebben en met hen te overleggen op welke wijz de genoten opleiding kunnen aanvullen.

De sollicitanten behoorden grootendeels we om tot de weinig ontwikkelden, voor zoove slechts lager en enkelen mulo-onderwijs hadde noten, w.o. er niettemin waren met een of an landbouwkundige opleiding, in dien zin, dat zij practisch in den land- of tuinbouw waren w zaam geweest.

Ook kwamen onder de sollicitanten weer een duidend aantal personen voor, die aan onze H en Middelbare scholen hadden gestudeerd en in ons land vergeefs hadden beproefd een pas den werkkring te vinden met eenige toekomst.

Wat de meesten gemeen hadden was hun dreven angst voor den gezondheidstoestand in tropische gewesten, waarbij nog sterk op den grond kwam hun bezorgdheid om in een land communistische woelingen een groot gedeelte hun leven te moeten doorbrengen.

Waar wij reeds in het vorige verslag het oo van bekende medische specialisten ter sprake br ten, dat als gevolg van de tegenwoordige veel beterde hygiënische toestanden niemand zich de vrees voor het klimaat behoeft te laten afsch ken om naar Indië te gaan, daar meenden w de inleiding van dit verslag een enkele aant ning te moeten stellen omtrent de juiste bet nis van de in Ned.-Indië plaats gehad hebb communistische woelingen, welke evenmin ee letsel behoeven te zijn voor hen, die van zins zich in Ned.-Indië te vestigen ter vervulling een particuliere of gouvernements betrekking.

Wederom deden betrekkelijk veel buitenlan grootendeels van Tsecho-Slowakaische national ten getale van 137 (mondeling 6), totaal 14 1926: 187), schriftelijk het verzoek aan het I matie-bureau om een particuliere of gouvernem betrekking in Ned. Oost-Indië. Zij behoorde in alle vorige jaren tot de categorie der int tueel ontwikkelden, als ingenieurs, doctoren, thekers, technici, bedrijfsleiders van fabri handelaren enz., w.o. ook weer gewezen offic die zich gaarne bij het Indische leger of bij d litie ingelijfd zagen, hoewel, zooals bekend, hen daarbij geen plaats is.

De ingewonnen informaties kunnen wij het voor een juist overzicht rangschikken in de onder volgende opgave:

	Schriftelijk	Mondeling
Particuliere betrekkingen ...	400	154
Gouvernementsbetrekkingen	9	5
De reis, het leven, den levensstandaard, de kleeding, het land en volk en de bevolking en toestanden in Indië	27	54
Een bepaalde plaats of streek	15	36
Boekwerken en brochures over Indië en die over betrekkingen aldaar	79	45
De opleiding, studiekosten en vereischten tot ambten en bezoldigingen	33	38
Informaties aangaande de meest uiteenloopende onderwerpen	124	273
In 1927	687	605
In 1926	717	595
In 1925	618	543

Onder de rubriek betreffende de meest ui loopende onderwerpen zijn begrepen de pers

die woningen of apartementen hadden te verhuren of te verkoopen en pensions hielden (101);
families, die bij voorkeur z.g. Indische kinderen in hun gezin wenschten op te nemen (91);
dames, die zich aanboden voor het besturen van een huishouding in Ned.-Indië of als kinderjuffrouw (gouvernante) in Europeesche gezinnen daar te lande (58);
personen, die inlandsche bedienden wenschten in dienst te nemen en daartoe door de bemiddeling van het Informatiebureau de hulp inriepen van „Persinggahan" (6).
Totaal van bovenstaande cijfers 256 (in 1926: 2).

Van de serie boekwerkjes, gevende uitvoerige inlichtingen over Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche gewesten, is thans nog in bewerking No. 2: „De geëmployeerde bij de Javasuikerindustrie", terwijl het boekje „Onze West", dat geheel is moeten omgewerkt worden, evenals No. 2 boven, medio 1928 zal verschijnen en verkrijgbaar gesteld.

Het debiet der boekwerkjes op het Informatiebureau in 1927 bedroeg *f* 74.80 tegen *f* 41.65 in 1926.

Verkocht werden tegen den kostenden prijs:

49 boekjes met een opbrengst van	*f* 59.05
45 boekjes van de serie „Onze Koloniën"	„ 15.75
Aantal boekjes gratis verstrekt aan den Hoofdvertegenwoordiger van „Oost en West" in Ned.-Indië 32 exemplaren.	
Totaal	*f* 74.80

Verkocht met 50 % red. aan de Firma Martinus Nijhoff ter nadere verrekening 48 boekjes ter waarde van *f* 8.70.

In 't geheel bedroeg de omzet van de boekjes 274 tegen 826 in 1926.

Wij kunnen wederom niet nalaten de betuiging van onze erkentelijkheid te herhalen voor de ook in het afgeloopen jaar ondervonden medewerking en hulp zoowel van het Commissariaat voor Indische Zaken aan het Ministerie van Koloniën als van het Inlichtingsbureau voor den Indischen dienst aan genoemd Departement, waar deze ingeroepen werd voor het geven van de noodige inlichtingen omtrent betrekkingen in 's lands dienst en wat daarmede in verband staat.

Voor degenen, die zich in onze Overzeesche gewesten wenschen te oriënteeren en wel speciaal ten behoeve van betrekkingzoekenden meenen wij hier een opgave te moeten laten volgen van eenige boekwerken en brochures, in 1927 en begin 1928 verschenen, waarmede zij hun voordeel kunnen doen door zich die geschriften aan te schaffen, welke in den boekhandel voor een luttelen prijs zijn te bekomen of zeker ook in elke openbare bibliotheek zijn te raadplegen:

„*Het Indische Leven*", door D. C. M. Bauduin, H. P. Leopold's U. M. den Haag, 1927 (zie bespreking van dit werk in het Koloniaal Weekblad van 17 November 1927 No. 46, door S.);

„*Nederlandsch Guyana, een kort begrip van Suriname*", geïllustreerd, door G. J. Staal, Bibliotheek voor Cultuur en Wetenschap, Maart 1928;

„*Sowjet Rusland in de practijk. Indië tot leering*", door Ir. Baars. — Overdruk uit de Nieuwe Rotterdamsche Courant van 7, 8, 10, 11 en 12 Januari 1928;

„*Handel en Bedrijf in Zuid- en Oost-Borneo*", door Dr. Broersma (zie onze bespreking in de Kol. Weekbladen van 16 en 23 Februari 1928, nos. 7 en 8);

„*De komende staatkundige beslissing in zake Nederlandsch-Indië*", voordracht gehouden voor de Studenteneonferentie van de Federatie van Christelijk-Historisch Jongerengroepen, door Mr. Dr. H. A. van Gybland Oosterhoff, met inleidend woord van Dr. J. Th. De Visser, oud Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen;

„*Onze Oostersche Vraagstukken getoetst aan de ervaring in Britsch-Indië*", door P. Staal, oud Consul-Generaal te Calcutta. Tweede druk 1928. — Drukkerij en Uitgeverij J. H. de Bussy.

De algemeene klacht omtrent de zeer geringe kennis, vaak zelfs notie, omtrent onze Overzeesche gewesten in ons land, mede onder de categorie van intellectueele Hollanders, gaf den bekenden Indischen musicus en letterkundige, den Heer Constant v. d. Wall, in een causerie over Indische muziek en Indische componisten, nog onlangs, aanleiding het volgende te schrijven, waarmede wij ons zeer wel kunnen vereenigen, omdat wij op het Informatiebureau haast dagelijks de juistheid daarvan hebben te beamen. (Zie De Nieuwe Courant van 28 April 1928, Ochtendblad).

„Het is ver en het is er zoo warm! Dat is ongeveer alles wat de „doorsnee" Hollander van Nederlandsch Oost-Indië weet. Waar het precies ligt, „welke menschenrassen daar wonen, hoe hard er „door Europeanen gewerkt wordt en met behulp „van inheemsche krachten werd tot stand gebracht, „ontgaat het leeuwendeel van het Nederlandsche „volk. De klacht is algemeen, een oude klacht, die „telkens weer met nieuwe zucht wordt ingeluid in „dagbladen, in tijdschriften, nutslezingen, ja, waar „niet al! Toch — al gaat het langzaam — neemt „de belangstelling voor onze koloniën toe."

Ook in de handelswereld laat die onbekendheid met onze Overzeesche gewesten zeer te wenschen over, hetgeen nog kan blijken uit een aan het Informatiebureau per briefkaart gestelde vraag van een bloemistenfirma in een academiestad van ons land, luidende als volgt: „M. Zoudt U ons kunnen „verstrekken een lijst met adressen der in Ned.-„Indië woonachtige Hollanders? Gaarne uw ant-„woord tegemoet ziende. Hoogachtend X."

Het bovenstaande zou vermakelijk zijn als het eigenlijk niet zoo in-beschamend was, vooral wanneer men nagaat, dat het aantal Europeanen volgens de laatste in 1925 gehouden volkstelling in Ned. Oost-Indië bedraagt op Java 135.288 en op de Buitengewesten 34.420, totaal 169.708. Het kan zeker geen verwondering baren, dat het Informatiebureau die firma kortheidshalve heeft moeten verwijzen naar het jaarlijks uitgegeven adresboek voor geheel Nederlandsch-Indië door Kleian, bevattende 1246 bladzijden compressen druk.

's-Gravenhage, 30 Mei 1928.

De Leider van het Informatiebureau
van de Vereeniging „Oost en West",
H. J. A. RAEDT v. OLDENBARNEVELT.

De Indische Tentoonstelling.

—o—

De I.T.A. is voor barensweeën niet gespaard gebleven. Met te meer luister heeft zij zich nu aan den volke vertoond.

De maand Juni was haar welgezind en wanneer de onnarekenbare Pluvius in Juli maar vacantie neemt, wanneer de bolle windjes meedoogend zijn en de vaak zoo beruchte „onvoorziene omstandigheden" uitblijven, staan de geldelijke uitkomsten er goed voor en zal deze tentoonstelling een gunstige uitzondering zijn in de rij van hare zusters in binnen- en buitenland. Het is slechts een verwachting, laat ons niet te voorbarig zijn.

Een „succes" is zij reeds, vooral om redenen die met de materieele zijde nu eens niets van doen hebben. Een succes als zoodanig, want de totstandkoming van de I.T.A. valt onder die enkele, niet veelvuldige teekenen des tijds, welke der menschheid, vertrouwend, grond onder den voet geven. Welke beweegredenen tot de oprichting ook geleid hebben, *met al het risico daaraan verbonden*, het besluit om een Indische tentoonstelling te Arnhem te houden, bepaalt hare beteekenis en wijst de richting aan van den aard der motieven welke dat besluit beheerscht hebben.

Daadwerkelijke belangstelling voor Indië in Nederland — dat is de I.T.A. Heeft men dat in Nederland begrepen, zeker niet minder in de beide Indiën, wat nog wel van zooveel belang te achten is.

Omdat — en hiermede wordt de strekking dezer regelen in enkele woorden saamgevat — met deze tentoonstelling het bewijs van Nederlandsche zijde geleverd is, dat hier te lande met de Overzeesche gebiedsdeelen van het Rijk medegeleefd wordt, dat men „hart" heeft voor die landen; om die reden verheugt zich Nederland, O.-Indië, Suriname en Curaçao over de Oost- en West-Indische tentoonstelling te Arnhem, welke den onderlingen band versterkt en daardoor weer iets bijdraagt tot dat harmonisch samengaan der volken, dat het doel is van alle weldenkenden van ons geslacht.

Ten bewijze dat de tentoonstelling te Arnhem in breede kringen welverdiende belangstelling trekt, laten we hier volgen een (stellig niet volledige) opgave der vereenigingen, clubs, groepen, enz. die haar een bezoek brachten, of nog zullen brengen.



TENTOONSTELLING
OOST- EN WEST-INDIE
VAN 11 JUNI TOT 28 JULI 1928



„ZYPENDAAL"
ARNHEM.
11 JUNI TOT 28 JULI
TENTOONSTELLING
OOST & WEST INDIE
1928.

Koopt bij voorkeur bij onderstaand
Adressen. Denkt ook om d
„OUDE STAD

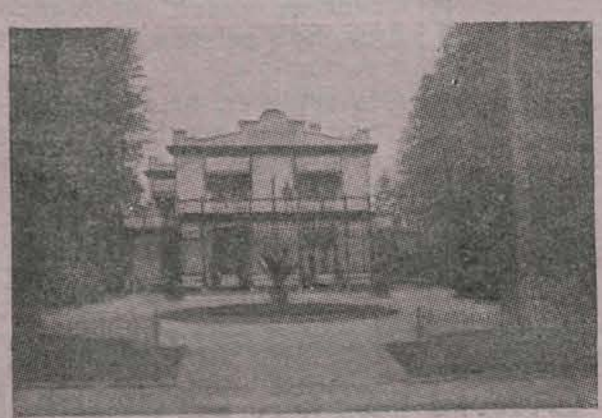
Hotel-Café-Rest. DE WATERBERG
(OPENLUCHTMUSEUM)
5606
Iederen Zondag Thé Dansante
SCHELMSCHEWEG 17 :: TELEF. 2030.
ARNHEM - EINDPUNT LIJN 5 - J. B. PRIMUS

Mrs. M. ORMOND
82 Rijnstraat - ARNHEM - Telefoon 2152
Ladies' Tailoring and Dressmaking
Altijd in voorraad de nieuwste modellen
Middag- en Avond-Japonnen. Costumes, Mantels, etc.
MATIGE PRIJZEN 5596

MELKINRICHTING
„MELBO"
KAREL VAN GELDERSTR. - TEL. 1088 - ARNHEM

UW ADRES voor het ONTVLEKKEN,
PERSEN, STOOMEN en VERVEN, is: 5573
G. DE BLAAUW - ARNHEM
HOMMELSCHEWEG 81 - MANEGESTRAAT 13
Telefoon 3077

Voorschriften van H.H. Oogartsen
worden door mij billijk en zeer accuraat uitgevoerd, met goeden pasvorm
H. W. MIDDELBEEK, Opticiën
HOMMELSCHEWEG 6 - TEL. 1370 - ARNHEM



PENSION „EIKENHORST"
ZOMER- EN WINTERVERBLIJF
24 zit- en slaapkamers (vele met veranda en balkon), 30 bedden; badkamer en groote lommerrijke tuin. Telefoon Arnhem 2009, **OOSTERBEEK.**
5661 M. P. S. KETTING.

A. M. SMIT & ZN.
Heerenhoeden - Modes
BAKKERSTR. 53 - ARNHEM
IN HET CENTR. DER STAD. GEEN FILIALEN

PLATTE GOUDEN HEERENHORLOGES
Uiterst fijne DAMES POLSHORLOGES
REISHORLOGES 5587
De naam **ALPINA** waarborgt U kwaliteit
F. G. HAAS & Zn. - Horlogemakers
BAKKERSTRAAT 42 - TEL. 1511 - ARNHEM

NA UW BEZOEK AAN DE I.T.A. EEN BEZOEK AAN HET
KUNSTNIJVERHEIDSHUIS
DIE OLDE MUNTE
BAKKERSTR. 56a, ARNHEM - TEL. 294
PERMANENTE TENTOONSTELLING
RUIME KEUZE
ARTISTIEKE GESCHENKEN
5631



MANEGE J. VAN DEN EIJNDEN
— ARNHEM —
RIJPAARDEN TE HUUR
Rijles voor **leden** van de Manege per uur f 3.—, abonnement 20 lessen f 55.—. Voor **niet-leden:** buitenrijden, het 1e uur f 4.—, volgende uren f 3.—. Les in de manege f 4.— per uur. Lidmaatschap f 25.—. 5561
HANDEL IN LUXE RIJ- EN RIJTUIGPAARDEN

FOTO-ARTIKELEN *capi*



N. KRAMER · KL. OORD 2 · ARNHEM

HOTEL BELLEVUE (Nieuw
ARNHEM :: TELEFOON 12
Gelegen over het Park ZIJPENDAAL en Sonsb
(TENTOONSTELLING). Kamers met volledig Pen
Restaurant van 5-7 uur.
5557 CONSTANT MEIJE

Piano's - Vleugels - Autopiano's - Harmoniums
ook gebouwd voor de Tropen - Vraagt Offerte
G. A. J. VAN KALMTHOUT
BISSCHOP HAMERSTRAAT 3 - TELEF. 1562
NIJMEGEN 5439

BEZOEKT CABARET-DANCIN
STEENSTR. 107 *MODERN* ARN TELEFOON
Optreden van Eerste Rangs Specialitei
Elken Vrijdag nieuw Cabaret-Program
Jazzband-Orkest :: Fijne Parketvloe

Familie-Pension „PARKOORD"
APELDOORNSCHESTR. 14 - ARNHEM
Telefoon 2620
555
Tegen 1 September komen eenige zeer mooie Apartementen vrij, voor tijdelijk of doorloopend. - Uitstekende Keuken - Matige Prijzen - Badkamer

HUISHOUDELIJKE ARTIKEL
JOHAN WILLEMS
ARNHEM
Magazijnen: Spijkerlaan 46, Telefoon 865.
„De Sphinx", Hommelstr. 38-40, Tel. 1136.
Steenstraat 66 A-B - Telefoon 362.
„De Porselein Winkel", Kortestraat 17-18, Telefoon
Het goede adres in Arnhem voor alles op 't gebied van Huishoudelijke Artikelen
Wij verzenden naar Oost- en West-Indië onder gar
Aanbevolen adres voor Oost en West.
Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische fam

ELECTRO-RADIO
HOMMELSCHEWEG 181-183 :: ARNHE
Aanleg en Onderhoud van ELECTRISCH
INSTALLATIES, RADIO-TOESTELLEN
en ONDERDEELEN :: Tel. 123

TENTOONSTELLING „OOST- EN WEST-INDIE"

14 en 15 Juni: Utrechtsche Studenten.
16 Juni: Geldersche Overijsselsche Maatschappij van Landbouw.
Nederlandsche Vereeniging van Staatsburgeressen.
Geldersche Bond voor den Effectenhandel.
17 Juni: Orde v. d. Goede Tempelieren.
19 Juni: Afdeeling Gelderland v. d. Vereeniging van Gem. Ambtenaren.
21 en 22 Juni: Onze Vloot.
23 Juni: Congres van „Oost en West".
Broederschap van de Commissarissen van Politie in Nederland.
R.K. Jonge Werkgevers Vereeniging.
24 Juni: Nederlandsche Vereeniging van Schoolartsen.
R.K. Jonge Werkgevers Vereeniging.
27 en 28 Juni: Zuid-Afrikaansche Vereeniging.
30 Juni: Oostkust van Sumatra-Instituut. Deli-dag.
3 Juli: Bezoek van *Hare Majesteit de Koningin-Moeder*, met gevolg.
Groene Kruis.
5 Juli: Vergadering van den Bond van N.-I. Suikerondernemingen. Suikerdag.
7 Juli: Vereeniging voor Volkenbond en Vrede.
8 Juli: Roomsch-Katholieke Missie-dag.
10 Juli: Vergadering van de Vereeniging van Boekbinders-Patroons.
12 Juli: Vergadering der Ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur in Ned.-Indië.
13 en 14 Juli: Congres van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs.
16 en 17 Juli: Congres van het Nederlandsch-Indonesisch Verbond van Jongeren Organisaties.
18 Juli: Jaarvergadering der Vereeniging van Ned.-Ind. Verlofgangers. 1)
19 Juli: Vereeniging van Secretarissen van Kamers van Koophandel.
21 en 22 Juli: Bond van Ridders der Militaire Willemsorde.
23 Juli: R.K. Middenstandsvereen. „de Hanze".

Van vele Vereenigingen is het aanstaand bezoek nog in bespreking. Honderden Scholen voor Lager-, Middelbaar- en Hooger Onderwijs, Reisvereenigingen enz. enz. hebben hun komst op verschillende data reeds vastgesteld.

Sprekender nog zijn de volgende getallen. Gedurende de eerste week harer opening werd de I.T.A. bezocht door *22.767* personen; in de tweede week bedroeg dit aantal *31.654* en in de derde week zelfs *39.801*.

1) Blijkens een mededeeling in de „Ind. Verlofganger" van 6 Juli gaat deze vergadering evenwel, door bijzondere omstandigheden, niet door.

Van Week tot Week.

Dinsdag 3 tot Maandag 9 Juli.

H. M. de Koningin-Moeder op de Ita. Den 4en dezer heeft Hare Majesteit de Koningin Moeder een langdurig bezoek gebracht aan de Indische tentoonstelling te Arnhem. Bij Haar vertrek uitte H. M. haar groote ingenomenheid met het tentoongestelde en gaf Zij ook uiting aan haar bewondering voor de schitterende omgeving, waarin de expositie is opgebouwd.

Wijziging der Indische Staatsregeling. Dezer dagen is het Voorloopig Verslag verschenen tot wijziging van de artt. 7, 9, 55 en 72 der Indische Staatsregeling. Wat betreft de voornaamste wijziging: de samenstelling van den Volksraad, waardoor de Europ. meerderheid te niet wordt gedaan, deze wordt door verschillende Tweede Kamerleden toegejuicht; anderen opperen bezwaren, doch deze leden zijn van meening dat eene verwerping van het wetsvoorstel niet wenschelijk wordt geacht. In verband hiermede schijnt de voorspelling niet te gewaagd, dat bij de a.s. openbare behandeling het wetsontwerp (30 Inheemschen, 25 Nederlan-

ders en 5 Chineezen in den Volksraad), dat tot zooveel beroering aanleiding heeft gegeven, met groote meerderheid door de Tweede Kamer zal worden aanvaard.

Vice-admiraal W. G. van Nes †. Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 81 jaar, overleden de heer W. G. van Nes, oud-vice-admiraal. De overledene was o.m. ridder in de orde van den Nederl. Leeuw en ridder in de Militaire Willemsorde.

Mr. G. J. A. van Berckel †. Te 's-Gravenhage is, op den leeftijd van 71 jaar, overleden de heer Mr. G. J. A. van Berckel, oud-Ind. rechterlijk hoofdambtenaar en oud-directeur van de (opgeheven) Ned.-Ind. Bestuursakademie te 's-Gravenhage, ridder in de Orde van den Nederlandschen Leeuw.

Resident J. Roest. Batavia, 6 Juli (Aneta).[1] Benoemd is tot resident van Riouw en Onderhoorigheden, de heer J. Roest, resident ter beschikking van den gouverneur der Molukken.

Univers. examens. Leiden. Taalk. cand. ex. Indologie de hr. A. J. Jansen, A. de Man. — Cand. ex. Indisch recht de hr. R. Soekamp, Mej. W. L. Sonneveld. — Econ. doct. ex. Indologie de hr. H. G. F. Jonker, H. Jongbloed. — Doctor. ex. Indisch recht de hr. Ko Tjay Sing.

Majoor Hockman. De kapitein der intendance van het O.-I. leger, M. A. Hockman, is bevorderd tot majoor-intendant.

Ernstige ziektegevallen met doodelijken afloop op het s.s. Insulinde. Aan boord van het thuisvarende s.s. Insulinde hebben zich onder de passagiers ernstige ziektegevallen, waarvan 8 met doodelijken afloop, voorgedaan. Blijkens een Aneta-telegr. zijn de overledenen de luit. ter zee H. T. Moulin, de machinist van de Paketvaart Mij. J. Ravenswaay, mevr. Ten Hooven—Horstcamp, mevr. Greuder, mej. De Roo, de echtgenoote van den adj.-onderoff. Van der Ven en mej. Gorter. Bijzonderheden omtrent de oorzaak zijn nog niet bekend; de voorloopige berichten zeggen dat de ziektegevallen gepaard gingen met hevige keelontsteking.

Onderscheiding. Bij Kon. besluit is benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau de hr. J. Mehlbaum, die dezer dagen 50 jaren dienst bij de firma Mac Neill te Semarang herdacht.

Rechterlijke benoemingen. Batavia, 3 Juli (Aneta). Benoemd tot leden van het Hooggerechtshof van Ned.-Indië Mr. J. Elshout en Mr. L. M. Schoorel; tot president van den Raad van Justitie te Soerabaja, Mr. E. E. G. Joakim, id. te Batavia, Mr. H. Oele.

Radioverkeer Indië—Holland. Volgens het Alg. Ind. Dagbl. is overeenstemming bereikt betreffende het tarief van de radio-telefonische verbinding tusschen Indië en Nederland. Het is vastgesteld op tien gulden per minuut met een minimum van 3 en een maximum van 6 minuten.

Benoeming Ass.-Residenten. Batavia, 7 Juli (Aneta). Benoemd tot ass.-res. van Hoeloe Soegei (Kandangan) de hr. H. G. Klatt en van Koealakapoeas (Bandjermasin) de hr. J. F. Sprock.

Met pensioen. Bandoeng, 7 Juli (Aneta). De luit.-kolonel der Inf. O.-I. leger C. A. van Meeuwen, gaat in Augustus met pensioen.

De Krakatau weder in werking. Batavia, 9 Juli (Aneta). Na een rustperiode van 33 dagen, gedurende welken tijd de Seismograaf, opgesteld op Lang-Eiland, dagelijks talrijke bevingen registreerde, is de Krakatau Vrijdagmorgen wederom eruptief gaan werken.

[1] De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan de „Nwe Rott. Ct.".

Kunst, Kunstnijverh. en Huisvlijt.

De IVde „Gids" van Het Koloniaal Instituut.

Vroeger hebben wij achtereenvolgens, naarmate zij verschenen zijn, hier de aandacht gevestigd op de drie eerste nummers van de serie *„Gidsen in het Volkenkundig Museum"* der Koninklijke Vereeniging „Het Koloniaal Instituut" te Amsterdam, n.l. betreffende:

I. *De Volkenkaart van Nederlandsch-Indië, de ruilmiddelen en de Schatkamer*, door J. C. Lamster en B. M. Goslings;
II. *Bali en Lombok*, door B. M. Goslings;
III. *Sumatra* door J. Kreemer.

Onlangs mochten wij in dank ontvangen de vierde brochure, even keurig uitgevoerd als de andere, tot titel dragend: *Het Hindoeisme*, waarin door *Prof. Dr. N. J. Krom*, op beknopte en populair-wetenschappelijke wijze zijn behandeld: het ontstaan en het karakter der Hindoe-Javaansche cultuur, het Brahmanisme en het Boeddhisme, de Hindoe-Javaansche kunst en de latere ontwikkeling dier cultuur en kunst; dit alles als inleiding en wegwijzer tot hetgeen bovengenoemd museum den bezoekers in dit opzicht te bewonderen en te overpeinzen geeft in zijn vestibule, de Hindoekamer, de groote lichthal en de z.g. „tempelkamer".

Aan belangstellende leeken op dit gebied zouden wij den raad willen geven, dezen „Gids", welke voor 75 cents te koop is, van te voren rustig te bestudeeren, dan zullen zij veel meer profijt hebben van een aandachtig bezoek aan dit deel van het museum dan wanneer zij er onvoorbereid heen gaan.

Aan het slot van het eerste hoofdstuk merkt Prof. Krom dan ook terecht op:

„Het voorafgaand overzicht van ontstaan en karakter der Hindoe-Javaansche cultuur in het algemeen, zal ons nu tot grondslag moeten strekken bij onze beschouwing van twee der belangrijkste uitingen van die cultuur, haar *eeredienst* en haar *kunst*. Beide behooren tot die onderdeelen, welke als een afgerond geheel uit het moederland konden worden overgenomen, waar zij immers reeds een hoogen graad van ontwikkeling en verfijning hadden verworven. Beide zijn innig aan elkander verbonden; *de kunst staat bijna geheel in dienst van de godsvereering*, en haar voornaamste scheppingen zijn dan ook heiligdommen en godenbeelden, waartegenover de niet met den godsdienst in verband staande gebruiksvoorwerpen en sieradiën zeer op den achtergrond komen. Beide ook zijn verplicht zich aan strenge tradities te houden en zijn theoretisch eigenlijk niet voor veranderingen vatbaar: gedeeltelijk langs den weg der openbaring, gedeeltelijk langs dien der ondervinding van eeuwen, staat nu eenmaal vast, hoe de goden willen worden aangebeden, hoe zij moeten worden afgebeeld en welke behuizingen hun welgevallig zijn. Daarvan af te wijken, is niet geraden; men loopt niet alleen kans zijn doel te missen, maar stelt zich bovendien bloot aan den toorn der hoogere machten.

„Twee groote godsdienstvormen hebben de Hindoes gelijktijdig naar den Archipel gebracht, het Brahmanisme en het Boeddhisme."

Na van deze beide godsdienstvormen een korte uitlegging te hebben gegeven, vangt schrijver zijn volgend hoofdstuk, betreffende de kunst, aan met de volgende zinsneden:

„Het uitdrukkingsmiddel, waardoor de hierboven in het kort geschetste eerediensten tot de bevolking hebben gesproken, was de Hindoe-Javaansche kunst. Het spreekt vanzelf, dat ook in het moederland heiligdommen en godenbeelden bestonden, en men kan dus a priori aannemen, dat de kunst, evenzeer als de godsdienst zelf, kant en klaar uit Voor-Indië is geïmporteerd. In zekeren zin zijn de feiten ook met die veronderstelling in overeenstemming; niemand zal er aan twijfelen of de Hindoe-Javaansche kunst in haar oudsten, voor ons bereikbaren vorm, berust op Hindoetraditie en Hindoe-voorschriften. Daar staat echter tegenover, dat men nergens in Voor-Indië precies dezelfde vormen heeft teruggevonden, en dat de Hindoe-Javaansche kunst, zooals zij daar voor ons staat, iets eigens heeft, hetwelk haar zoowel van die in Voor-Indië, als die in de andere, uit hetzelfde moederland gekoloniseerde streken onderscheidt.

„Dit verschijnsel is op verschillende wijzen verklaard. Aan de eene zijde heeft men de hypothese opgesteld, dat deze kunst geheel zou zijn uitgevoerd door inheemschen, die daarbij de uit Voor-Indië afkomstige regels hadden toe te passen, regels, die alleen of hoofdzakelijk in schriftelijken vorm tot hen waren gekomen. In alle opzichten, waar die regels dwingende voorschriften gaven, hebben zij die gevolgd, doch overal, waar eenige vrijheid van beweging gelaten was, komt het inheemsch karakter der uitvoerders aan den dag. Zoodoende hebben wij gebouwen van Hindoeschen opzet en architectuur, ietwat onhandig uitgevoerd, doch met meesterlijke ornamentiek, datgene, waarin de Indonesische kunstenaar zijn gang mocht gaan en waarin hij van oudsher uitmuntte.

„Een andere opvatting is geheel tegengesteld. Zij acht deze geheele kunst in wezen uitsluitend Hindoesch, ook de ornamentiek, waarin immers uitsluitend Hindoe-motieven worden toegepast, en geen spoor van inwerking der Javaansche flora of fauna te vinden is. De Javaan was tot zulk kunstwerk trouwens ook niet in staat; de uitvoerders moeten Hindoes zijn geweest, uit het vaderland dezer kunst afkomstig. Dat er in Voor-Indië geen zelfde vormen aangetroffen zijn, komt slechts, doordat juist uit den tijd en uit de streken, waarheen wij den blik moeten richten, zoo goed als geen overblijfselen gespaard gebleven zijn; doch kijkt men scherp, dan is het wel degelijk mogelijk zeer nauw verwante vormen aan te wijzen.

„Het is hier natuurlijk niet de plaats om deze kwestie verder te bespreken; wij hebben slechts willen toonen, dat de kwestie bestaat, en dat de meeningen over den aard der Hindoe-Javaansche kunst in haar oudsten vorm zeer verdeeld zijn. Het komt ons voor, dat in beide opvattingen een deel der waarheid steekt, en dat de oplossing deze is: geen uitvoering door Indonesiërs, volgens een schriftelijke handleiding, ook geen uitvoering door zuivere Hindoes, maar wel door Hindoe-Javanen, die de tradities van de Hindoes hadden overgenomen, langs den levenden weg, van mond tot mond en van hand tot hand, en die nu bij de uitvoering er onbewust ook wel iets in moesten brengen van wat er inheemsch was in hun gemengden aard. Vandaar dat eigen-Javaansche bij de van opzet Hindoesche bouwwerken; deze kunst is dus te beschouwen als product dier eigenaardige gemengde Hindoe-Javaansche maatschappij, welke wij hierboven beschreven."

Ook van de latere ontwikkeling van cultuur en kunst wordt een deskundig overzicht gegeven, om

ten slotte, met de noodige aanwijzingen, op te sommen wat op dit gebied in de vier speciaal daartoe ingerichte ruimten van het Museum, te zien valt, verlucht met een 15-tal fraaie foto's en verschillende platte-grond-afbeeldingen. Bij de beschrijving van den inhoud der vestibule, dadelijk links van den hoofdingang, aan Boroboedoer gewijd, wordt o.m. gewezen op het afgietsel van den statigen leeuw, als wachter uit Voor-Indië overgenomen, en daar het dier op Java niet inheemsch is, met vaste karakteristiek en geheel gestyleerd, als een ornamentaal stuk uitgevoerd; als ook op de in de hoeken tronende Dhyani-Boeddha-typen, eveneens afgietsel, met de verschillende handhoudingen *(moedra's)*.[1])

Bij de behandeling van de Hindoekamer worden o.a. de *Ganeça's* (olifantkoppigen god), alsook de afbeeldingen der goden Doerga en Çiwa omschreven en o.m. zeer interessante uitleggingen gegeven betreffende de geschiedenis van het schrift, aan de hand van de in een vitrine vervatte voorwerpen.

Naar aanleiding der 24 reliefs in de lichthal, die afgietsels zijn uit een serie van 120, welke is voorgesteld op den hoofdmuur der eerste gaanderij van Boroboedoer, geeft schrijver duidelijkheidshalve den inhoud der geheele tafereelenreeks volledig weer, naar de door de beeldhouwers gevolgde Sanskrit-tekst, genaamd *Latitawistara*, de levensgeschiedenis van den historischen Boeddha Çakyamoeni beschrijvend, van het oogenblik af, dat hij, nog als Bodhisattwa in den hemel vertoevend, tot zijn aanstaande menschwording besluit, tot op het oogenblik, dat hij voor het eerst de heilsleer predikt in den Hertenkamp van Benares.

En tenslotte leidt schrijver den bezoeker rond in „De Tempelkamer", waar allerlei afgietsels van bouwfragmenten zeer de aandacht trekken, doch stellig tot den oningewijde niet genoeg spreken, zonder de noodige ophelderingen van dezen deskundigen „Gids".

[1]) Ook in het Kasteel Zypendaal ter I.T.A. heeft „Het Koloniaal Instituut" een dergelijke „Hindoe-Kamer" ingericht. — Red.

Persoverzicht uit de Ind. Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Inlandsche beweging.

Het P.N.I.-congres te Soerabaja accentueert de richting, waarin de Inlandsche beweging zich ontwikkelt. De *„Soeloeh Indonesia Moeda"* schrijft: „Wij zijn non-cooperators en revolutionnair". Te Soerabaja wordt thans — volgens dit periodiek — het volgende beginselprogram behandeld: Opheffing Poenale Sanctie; opheffing doodstraf; verbod kinderhuwelijken en veelwijverij. Deze punten zijn bedoeld als eischen, waaraan onmiddellijk voldaan moet worden. Het antwoord op het beginselprogram hebben de intellectueelen, vereenigd in de Studieclubs, vernomen uit de rede van den Landvoogd bij de opening van den Volksraad. Men behoeft zich dus — zegt het *Bat. Nwsbl.* (31/5) — geen illusies te maken omtrent de mogelijkheid van samenwerking met deze groep. Het genoemde program is tevens orgaan van de Indonesische Studieclub van Soerabaja en aangenomen mag dus worden, dat het program van actie ook door haar is aanvaard. De vooraanstaande leden dezer club hebben mede de leiding in de Ver. „Perasaän Pendoedoek Soerabaja"; als bestuurders dezer P.P.S. verklaren zij wèl zitting te willen nemen in den gemeenteraad, onder bepaalde voorwaarden.

Thans schijnt zich alle energie te concentreeren op het verwerven van aanhang onder de bevolking. Of de Studieclub van Soerabaja in aanhang wint onder de intellectueelen, is echter zeer de vraag. Er is gelukkig een strooming waar te nemen, die zich richt tegen de onvruchtbare en naar conflict zoekende non-cooperation. De S.I. heeft bij de groote massa der bevolking afgedaan; zoolang Tjokro en Salim de leidsels in handen houden, zal de groote massa afzijdig blijven. Zij hebben het vertrouwen verspeeld, voor goed. Er is geen contact tusschen het volk en de intellectueelen; ze staan te ver van elkaar af; tusschen de godsdienstige Ver. „Mohammadya" en de intellectueelen ligt een moeilijk te overbruggen kloof. Waar de S.I. te kort geschoten is èn tegenover eigen volk èn tegenover het Gouvernement, en de intellectueelen niet veel dichter bij de bevolking staan dan de Europeanen, terwijl toch het denken, verlangen en willen van de massa uiting behoeft, daar kan wellicht de bestuurshervorming daartoe op den duur gelegenheid openen. Machteloosheid in het tot uiting brengen van wat hindert, zal communistische propagandisten goede kansen blijven geven; gewenscht wordt dat in het volk de elementen, die een bolwerk tegen het communisme kunnen opwerpen, gelegenheid tot ontwikkeling krijgen. De bestuurshervorming kan daartoe den weg openen, mits niet dienstbaar gemaakt aan politieke doelen en mits een krachtige hand het al bestiere!

Wij verwijzen naar *De Loc.* (31/5, blz. 5 en 44 „Minahassa-congres"), het *Bat. Nwsbl.* (4/6 „Een manifest van Boedi Oetomo"; 5/6 „De Sumatranenbond" en „Ga je gang maar!"), de *Deli Crt.* (8/6 „Vertrouwen"), het *Soer. Hbl.* (26/5 „De bestuurshervorming") en *De Sum. Post* (4/6 „Tegenstroomingen"; 5/6 „Het manifest van B. O.").

Het Regeeringsstandpunt.

In de M. v. A. op de alg. beschouwingen in den Volksraad (*Deli Crt.* 9/6) verklaart de Regeering *o.m.*, dat Zij geen goede gronden aanwezig acht voor de opvatting, dat Nederland's houding jegens Indië verscherpt is. Het is der Regeering aangenaam te vernemen, dat velen met voldoening en waardeering kennis genomen hebben van dat deel van *de openingsrede*, waaruit de overtuiging sprak, dat de Nederlandsche leiding voor onafzienbare toekomst onmisbaar is. De Landvoogd is tot deze uitspraak overgegaan *alleen* omdat hem tot zijn teleurstelling gebleken is, dat aan een zoodanige uitspraak, welke in zijn oogen aan een axioma gelijk staat, bij velen in den Lande behoefte bestond, en voorts omdat het wenschelijk scheen aan hen, die de gedachte van scheiding tusschen Nederland en deze Gewesten nu reeds willen verwezenlijken, zoo duidelijk mogelijk te kennen te geven dat en waarom zij van deze regeering geen steun bij dat streven behoeven te verwachten. *Slechts op den grondslag van ongerepte handhaving van de Nederlandsche leiding zullen de Inheemsche volksbeweging of hare onderdeelen bij de Regeering practisch gehoor of sympathie kunnen vinden.* De Regeering kan politieke idealen ten volle eerbiedigen, zonder nochtans de bevordering van de verwezenlijking daarvan, voor zoover strijdig met 's Lands fundamenteele wetten, tot voorwerp van practische Regeeringspolitiek te kunnen of te mogen maken. Indien mocht blijken dat de welgezinde nationalisten aan invloed winnen, dan zal de Regeering zich daarover evenzeer verheugen als wanneer het in *het Boedi Oetomo-manifest* gestelde feit, dat de revolutionnaire richting onder de nationalisten feitelijk ontbreekt, door ervaring wordt bewaarheid. De Regeering beschikt echter over gegevens, waaruit overtuigend blijkt dat onder degenen, zich *non-cooperators* noemend, ook voorstanders van *geweldpolitiek* zijn. De Regeering houdt zich niet afzijdig en is waakzaam tegenover hen, die door *zelfwerkzaamheid* buiten direct verband met de Overheidsorganen, verhooging van de volkskracht nastreven. Dit streven wordt integendeel toegejuicht. Non-coöperatie echter is iets geheel anders dan auto-activiteit; het bevat een positief element van vijandigheid tegen de Nederlandsche leiding. Daarom heeft de Landvoogd het Regeeringsstandpunt ondubbelzinnig aangeduid. Verwacht wordt dat de bedoelde beweging voor zoover zij een schadelijk element bevat, haar natuurlijken dood zal sterven, wanneer de gevolgde koloniale politiek getrouw wordt voortgezet.

De reis van den Landvoogd.

Het *Soer. Hbl.* (22/5 t/m 1/6) en *De Loc.* (22/5 t/m 2/6) geven een beschrijving van de reis van den Landvoogd in de Vorstenlanden, Kedoe en Malang. De Gouv.-Generaal bracht o.a. een bezoek aan het *Krankzinnigengesticht* op Kramat bij Magelang, aan den weg naar Setjang. De geneesheer-directeur *dr. Tumbalaka* ontving den Landvoogd. De inrichting telt 1200 verpleegden, allen Inlanders. Het zijn ruime gebouwen, waar de geesteszieken zijn ondergebracht; het Magelangsche krankzinnigengesticht is ongetwijfeld een der meest moderne en best ingerichte, niet alleen van Ned.-Indië maar van heel dit deel der wereld. Het ligt in de bedoeling het gesticht uit te breiden voor 2000 patiënten. Tot heden heeft de bouw 1¼ millioen gulden gekost. Bezichtigd werden de verschillende afdeelingen, de keuken, de laboratoria, de behandelings- en onderzoekkamers enz. De *sigarenfabriek* te Magelang van de firma *Koo Kwat Ie* had eveneens de aandacht van den Landvoogd. Het bedrijf is in 1900 begonnen met een kapitaaltje van *f* 200 en met 3 à 12 arbeiders; de omzet bedroeg *f* 600 p. j. In 1927 was de omzet *f* 650.000. Op het oogenblik werken er 1100 sigarenmakers en 500 arbeiders voor de diverse afdeelingen. Per dag worden 400.000 sigaren geleverd, die geplaatst worden in Ned.-Indië, Siam, Australië en Shanghai. Per maand wordt ongeveer *f* 24.000 aan loon uitbetaald. Als laatste punt van het Magelangsche program werd een bezoek gebracht aan een der *leemen huizen*, zooals die in de afd. Temanggoeng zeer veel voorkomen. De hier voor eenige jaren toegepaste woningverbetering heeft niet het gewenschte effect gehad. Men heeft met de toen aanbevolen „halve" maatregelen, *de pest* niet kunnen verdrijven en deze gevreesde ziekte richt thans nog steeds groote ravages aan onder de bevolking. De Regeering heeft, zooals in „De Loc." kortgeleden werd uiteengezet, het noodig geoordeeld in de meest bedreigde streken van het Temanggoengsche, aan de bevolking nieuwe huizen te schenken, die pestvrij zijn. Een oud leemen huis werd bezocht, evenals een der nieuwe door de fabriek te Sapoeran (bij Wonosobo) geleverde huisjes.

Domeinbeginsel en „Indonesisch" Grondrecht.

De *Java-Bode* (4 en 5/6) bespreekt de dreigende gevaren van de *„loslating" van het Domeinbeginsel* in de vigeerende Agrarische wetgeving. Die tendenz trad duidelijk naar voren sedert prof. Van Vollenhoven in zijn geschriften over het adatrecht, over „de miskenningen van het adatrecht" betoogde, dat ten aanzien van de woeste gronden het domeinbeginsel niet langer gehandhaafd mocht blijven, aangezien het allen rechtsgrond miste. Prof. Van Vollenhoven wenscht *de Agrarische kwestie binnen den kring van de decentralisatie- en autonomiegedachte* te brengen. Thans wordt overwogen *een commissie* in te stellen met de opdracht de vraag te beoordeelen of, en zoo ja, waarom en in hoeverre, het uit principieel oogpunt gewenscht moet worden geacht het domeinbeginsel als grondslag van de agrarische wetgeving los te laten en daarbij aan te geven van welke beginselen de agrarische wetgeving alsdan zal moeten uitgaan, en voorts om in hoofdtrekken mede te deelen, welke veranderingen uit een legislatief oogpunt en met het oog op de practijk aan de eventueele loslating of wijziging van dien grondslag moeten worden verbonden.

Het domeinbeginsel is de hefboom geweest tot Ned.-Indië's machtigen economischen opbloei. Tijdens het beheer van Inlandsche rechtsgemeenschappen zijn uitgestrektheden vruchtbaren grond door roofbouw veranderd in even zoovele waardelooze alang-alangvelden. Een goede agrarische wetgeving is voor Indië van zulk groot levensbelang, doordien daarmede Indië's industrieele en economische ontplooiing staat of valt. De leidende gedachte in onze geheele agrarische wetgeving is de gelegenheid te openen aan Europeesch kapitaal en Europeesche werkkrachten, om gronden op billijke voorwaarden machtig te worden. Het particulier initiatief moest gestimuleerd worden, wilde Indië niet een achterlijk land blijven. De domeinverklaring was het natuurlijke gevolg van dit, aan de liberale leerstellingen aanpassende desideratum. De Inlandsche volkskracht was en is thans nog niet in staat Indië's natuurlijke rijkdommen te ontsluiten. Een uitbreiding van groote cultuurondernemingen op Java en in de Buitengewesten kan de vele uit het desagrondbezit uitgeslotenen werk verschaffen, d.i. voeden en kleeden. Zonder de handhaving van het domeinbeginsel trekt men geen kapitaal naar Indië. Een agrarische wetgeving, welke niet huldigt het principe, dat de Staat de eenige reguleerende macht is, die het beschikkingsrecht uitoefent op de woeste gronden, levert niet alleen gevaar op voor de toekomstige ontwikkeling van Indië, doch zou door de bevolking opgenomen worden als een abdicatie van het Souverein gezag van het Gouvernement; want in dat beschikkingsrecht, meer dan in eenig andere gezagsuitoefening vindt de verhouding tusschen Souverein en onderdaan hare uitdrukking. Het beschikkingsrecht is het zichtbare teeken van die verhouding, van de *souvereiniteit*.

In *De Loc.* (21, 29 en 31/5) schrijft de heer *Yo Heng Kam* over „Reorganisatie van den Chineeschen Raad."

II. UIT DE INHEEMSCHE EN MALEISCH-CHINEESCHE PERS.

Het Inlandsche B. B.

Volgens een schrijver in het Jav.-nationalistische dagblad *Sedijo Tomo* te Djokja van 14 Mei is van hoogerhand de vraag gesteld naar de oorzaken van de geringe belangstelling voor het Inlandsche Binnenlandsche Bestuur, welke kwestie ook zou besproken worden op de regenten-conferentie, te

Magelang onder leiding van den G. G. te houden. Schrijver noemt dan eenige punten op grond waarvan het Inlandsche B. B. zoo weinig liefhebbers trekt.

Volgens hem is de afkeer tegen het Inl. B. B.-schap te wijten aan de ontplooiing van het socialisme en het nationalisme en aan de zucht naar autonomie. Menschen die van zulke ideeën doordrongen zijn, zullen het ambtenaarschap bij het B. B. niet meer ambieeren, want:

1e. de Inlandsche B. B.-ambtenaren hebben geen vrijheid om hun plicht overeenkomstig hun overtuiging te vervullen; zij zijn slechts werktuigen van hun chefs en bezitten geen rechtspositie;

2e. de Europeesche en Inlandsche hoofden hebben geen waardeering voor hun werk en hun personaliteit; in dit opzicht hebben de ambtenaren van andere diensten een beter lot;

3e. vaak moet het volk niets van de Inlandsche prijaji's hebben; deze toch zijn naast vertegenwoordigers van de Regeering, die de lasten en verplichtingen opleggen, beschermers van de rechten der bevolking, maar in de praktijk laten zij, ten genoege van hun superieuren zich alleen in de eerstgenoemde hoedanigheid kennen.

Als andere oorzaken van de geringe animo voor het B. B. noemt schrijver o.a. het menigvuldig hormat-betoon, de onzekerheid van de positie en de moeilijkheden in de dienstuitvoering, waar vaak persoonlijke eigenschappen boven dienstprestaties gaan. Voorts is een remmende factor de wijze van toelating tot de geëigende opleidingsscholen, waarbij aan Regentszonen den voorrang wordt gegeven.

Schrijver hoopt dat de besprekingen met den Landvoogd zullen leiden tot het vinden van middelen om het euvel te doen verdwijnen.

Regeeringsbeleid.

Een schrijver in het nationalistische blad *Darmokondo* te Solo, zich bescheidenlijk „Indonesiër" noemende, heeft zich geroepen gevoeld in het nummer van 9 Mei zijn licht te doen schijnen over „regeeringsbeleid" en wijzen raad ten beste te geven, die echter, naar wij voor hem vreezen, niet zoo maar door de verantwoordelijke autoriteiten ter harte zal worden genomen.

Hij begint met te constateeren dat een Regeeringsbeleid dat naar herstel van het geschokte volksvertrouwen streeft, heel juist is. Want, zegt hij diepzinnig, gelijk het Hollandsche spreekwoord zegt: „na regen komt zonneschijn", zal een ander beleid, n.l. een ijzeren-vuist-systeem in deze tijdsomstandigheden tot misnoegen van het volk leiden.

Als middel om den verbroken band te herstellen stelt schrijver der Regeering voor om haar loyaliteit(!) te toonen en het volk gelegenheid te geven zijn rijpheid te bewijzen. Hiervoor is de invoering van de provincie Oost-Java een geschikte gelegenheid. De Regeering geve aan de Indonesiërs, de intellectueelen wel te verstaan, de hoogste betrekkingen. Zij benoeme tot Gouverneur een Indonesiër (een bescheiden eisch! — Red.). Enkele betrekkingen zouden door Europeanen kunnen worden ingenomen die dan de noodige contrôle zouden kunnen uitoefenen, (waarvoor nog contrôle, als men reeds „rijp" is? — Red.).

Volgens schrijver behoeft er geen vrees voor te bestaan dat de Indonesische Gouverneur „er maar op los zal slaan" (op wie? — Red.), want boven hem staat nog de G. G. Als voorbeeld wordt genoemd dat men in Britsch-Indië reeds een Indischen Gouverneur heeft.

(Eén ding verwondert ons, n.l. dat de redactie van een blad als de Darmokondo een dergelijk naief stukje zonder commentaar opneemt — Red.).

De Ind. Soc. Dem. Partij en de Nationalisten.

Naar aanleiding van de rede die de heer Van der Zee op de vergadering der I. S. D. P. van 1 Mei 1928 gehouden heeft, zegt de *Bintang Timoer* van 2 Mei o.a., dat zulk een beroep om toetreding tot de I. S. D. P. niet een of twee malen op de Indonesische nationalisten is gedaan, doch reeds verscheidene keeren. Want hetzelfde is ook reeds vroeger geschied door den heer Stokvis te Soerabaja, waarop Dr. Soetomo ten antwoord gaf, dat de Indonesiërs thans druk bezig zijn met hun nationale beweging. Ook de heer Mohammad Hatta verklaarde op een bijeenkomst te 's-Gravenhage, dat de actie der Indonesiërs niet dezelfde is als die der Sociaal-democraten, niettegenstaande beide acties gericht zijn tegen het imperialisme.

Men ziet dus — zegt het blad — welke bezwaren men zoowel hier te lande als daar in Nederland geopperd heeft tegen de toetreding der nationalisten tot de I. S. D. P. Voor de nationale beweging is het daarom een groot verlies als een Indonesiër zich bij deze vereeniging aansluit. Anders zou het zijn indien men dat samengaan beschouwde als een gelegenheid om slechts actie te voeren, zooals de communisten indertijd gedaan hebben. Het blad wijst er op, dat tijdens den grooten Europeeschen oorlog ook mr. Troelstra met zijn partijgenooten de wapenen heeft opgenomen toen de grens van Nederland door vreemdelingen bedreigd werd — en wel omdat het, volgens hem, een nationale zaak was. Daarom behoort de sociaaldemocratische beweging, zoolang er hier nog overheerschers en overheerschten zijn, steeds gescheiden te blijven van de nationalistische. Zoodra de nationale vrijheid er is van de Indonesiërs, dan kunnen de blanken pas met de bruine broeders samengaan en gezamenlijk den 1 Mei-dag vieren.

Oost- en West-Ind. Literat.-Overzicht.

Djawa. Tijdschrift van het Java-Instituut.

No. 1 en 2 van jaarg. '28 opent met een van groote piëteit getuigend, gevoelig artikel van Dr. W. F. Stutterheim, gewijd aan de nagedachtenis van Dr. G. P. Rouffaer. — De heer J. E. Jasper besluit zijne, tot monografie uitgedijde, aanteekeningen over den Tengger en de Tenggereezen; interessante afbeeldingen verhoogen de waarde dezer studie. — Het volgend, eveneens geïllustreerd artikel, van Walther Aichele, is met toestemming van den schr. ontleend en vertaald uit „Festschrift Meinhof" en is getiteld: „Oudjavaansche bijdragen tot de geschiedenis van den wenschboom". In deze voorstelling, afgebeeld op het scherm (kekajon of goenoengan) hetwelk behoort bij den wajang, ziet schr. eene copie van den voorindischen wenschboom, den kalpavrksa. — Dr. R. Goris wijdt eene beschouwing aan het geloof der Balineezen; hierbij afbeeldingen van torens, welke bij lijkverbrandingen worden gebruikt. — Verder bespreekt Dr. F. W. Stutterheim een drietal boeken over Indische kunst en Dr. C. C. Berg de publicaties van Dr. Schmutzer c.s., als uitvloeisel van pogingen om de oude Hindoe-Javaansche kunst tot Christelijke renaissance te brengen.

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De Juli-afl. opent met het portret van Ir. J. A. Stoop, die den 10en dezer zijn 70en verjaardag herdenkt. De hr. H. Blok Wybrandi brengt den jubilaris hulde voor hetgeen hij heeft verricht om de Dordtsche Petroleum Maatschappij tot bloei te brengen. — De hr. H. de Groot geeft in een volgend artikel uiting aan zijn gevoelens van dankbaarheid en bewondering voor Stoop en herdenkt diens groote verdiensten met betrekking op de Middelb. Techn. School te Dordrecht; beide artt. zijn toepasselijk geïllustreerd. — Dr. R. Broersma wijdt eene beschouwing aan het Kon. Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen te Weltevreden, naar aanleiding van zijn 150-jarig bestaan op 24 April j.l. — De hr. B. M. Goslings publiceert het eerste gedeelte van een geïllustreerd opstel: „Het primitiefste der Indonesische weefgetouwen", zijnde eene beschrijving van een tweetal van de Tanimbar-eilanden afkomstige weeftoestellen, welke thans eigendom zijn van de afd. Volkenkunde van het Kol. Instituut te A'dam.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

In de jongste afl. is aan Indië een ruime plaats toegekend. Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan geeft een samenvattend overzicht van hetgeen ons bekend is omtrent den vóórhistorischen mensch in den Indischen Archipel en op het naburig vasteland van Azië. — Prof. J. C. van Eerde behandelt een niet minder interessant en belangwekkend onderwerp, n.l. de oudste berichten omtrent den Indischen Archipel. Schr. komt tot het volgende resultaat: *1.* Waarschijnlijk uit de eerste eeuw vóór Chr. of het begin onze jaartelling een bericht in de Periplus Maris Erythraei over den Archipel, wellicht over Noord-Sumatra. 2. Het Chineesche Yetiao = Javadwipa = Java van 132 n. Chr. 3. Het Ramayana en Ptolemaeus, die Java noemen in ± 150 n. Chr. — In de 4e en 5e eeuw beginnen dan de inscripties op steen mede te spreken, later ook de monumenten en de geschriften, doch wat de buitenlandsche gegevens betreft, blijven die der Chineezen een eerste plaats innemen. Later gaan ook de Arabische, Voor-Indische en Achter-Indische mededeelingen een rol spelen, en dan volgen, na Marco Polo (1292) en Odorico van Pordenone (1323) de gegevens der Portugeezen en andere Europeesche zeevaarders en ontdekkers. — Verder geeft Dr. B. G. Escher nog eene bijdrage: Krakatau in 1883 en in 1928, waarin vooral geologen veel belang zullen stellen. Van algemeen belang is de geruststellende mededeeling van den schr., dat eene herhaling van de ramp van 1883 hem niet waarschijnlijk lijkt.

De Indische Mercuur.

No. 27 (4 Juli). De ontwikkeling van Deli. Voordracht gehouden door J. H. Marinus op 30 Juni '28 op de bijeenkomst van het Oostkust van Sumatra-Instituut. — De economische situatie in het Verre Oosten. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën — boschwezen — gommen en harsen — looistoffen — geneesmiddelen — voedingsmiddelen — vruchten en groenten.

Orgaan van de Ned. Ind. Officiersvereeniging.

Uit den inhoud der Mei-afl. Verslag der alg. vergadering 1928. — Zonnesteek, door H. L. Roelfsema. — Huishuurregeling ter Sumatra's Westkust, door F. F. Blok. — De bevordering van onze schrijvers, door H.H. van Dulmen. — Uit pers en periodiek, enz.

Boschbouwkundig Tijdschrift Tectona.

De Juni-afl. bevat o.m. de volgende oorspronkelijke bijdragen: Welke behoort de positie te zijn van den beheerder in het wildhoutboschgebied? door P. K. Heringa. — Ressort- of afdeelingsysteem, door Ch. S. Lugt. — De voorziening van hooger personeel bij de voorgestelde reorganisatie, door Dr. F. Kramer. — De voorziening van het middelbaar personeel, door L. F. R. P. C. A. Brandts Buys. — Verdere mededeelingen over het onderzoek van de rangas- of inger-inger ziekte bij djati, door L. G. E. Kalshoven. — Overgenomen artt.: Jacht en natuurbescherming en het Dep. van Landbouw. — Reorganisatie van het Boschwezen.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 48 (26 Mei). De excursie naar de Pamanoekan- en Tjiasemlanden. Het pionierswerk van den heer Van der Hoop (zie ook No. 49). — De Citronella-olie-industrie (vervolg), door Dr. H. W. Hofstede. — De Agrarische Commissie. Het domein-beginsel opnieuw bedreigd. — De bereiding van vanielje.

Id. No. 49 (2 Juni). Werkwijze voor het vulcaniseeren van om een leest of kern te vormen rubbervoorwerpen met speciale persbehandeling. — Scheuren, tjangkokken en afleggen (voor vermenigvuldigen van planten), door W. H. de Jong. — Westersch vischbedrijf in de tropen.

Landbouw. Tijdschr. der Ver. v. Landbouwconsulenten.

Jaarg. 3, No. 11, Mei '28. Beknopte beschrijving van den inheemschen landbouw in Tapanoeli, door B. J. Hagreis en Ir. H. Bonk. — Schetsen van den Inlandschen landbouw in Zuid-Djombang, door G. J. Vink en Poertojo Gadroen (met kaart). — De gevaren van onoordeelkundig gebruik van kunstmest in verband met de slijmziekte der aardappels, door Dr. P. van der Goot.

De Indische Culturen.

Het Nr. van 11 Juni bevat o.m. Kampongbouw op ondernemingen, door E. de Boer (met afb.). — De Agrarische Commissie. — Plantage-nipah. — Wetenschappelijke onderzoekingen betreffende gomlak, door L. Hautefeuille. — Gember, haar cultuur, bereiding en handel (slot). — Amerikaansche import-pols tegen rubber, kina en tabak, door Mr. E. H. von Baumhauer.

Berichten van den St. Claverbond.

Uit den inhoud der Juli-Aug.-afl. Aan de moeder van den eersten Javaanschen priester, door F. Dirks. — Raden Adjeng Kartini (slot), door G. Vriens. — Even Moentilan gaan zien, door J. Versteegh. — De legende van den Brama, uit 't Javaansch vertaald door F. Dirks.

Nederl. Vereeniging voor Tropische Geneeskunde.

In eene den 1en April j.l. te 's-Gravenhage gehouden vergadering dezer vereeniging zijn de volgende voordrachten gehouden: Over de tuberculeuse besmetting bij Javanen en Chineezen, door Dr. M. Straub. — Over plasmochine behandeling bij malaria, door Prof. Snijders. — Over eenige nieuwe rhinoscleroom gevallen op Sumatra, eveneens door Prof. Snijders. De tekst dezer voordrachten is verschenen in het 23 Juni-Nr. van het Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde.

Indologische Leergang.

Blijkens een door de afd. Volkenkunde van het Kol. Instituut te A'dam uitgegeven geschriftje — waarop t.z.t. nader de aandacht zal worden gevestigd — zal de 22e Indologische leergang plaats hebben van 17 Sept. tot 15 Dec. a.s. Belanghebbenden kunnen zich voor dien cursus laten inschrijven ten kantore van genoemd Instituut (afd. Volkenkunde, A'dam, Linnaeusstr. 2 A).

Tropisch Nederland.

No. 5 (29 Juni). Wanita Sedjati (vrouwenvereeniging te Bandoeng). Met ill. — De onrust in Indië en hare oorzaken. De Westkust van Sumatra. IV, door Prof. Dr. A. W. Nieuwenhuis. — Vacantieschetsen der Fraters van Padang 1927, door J. van Bokhoven (vervolg). Met ill. — Waar bijna drie eeuwen onze vlag wappert (Curaçao en onderh. eilanden), door C. K. Kesler (vervolg). Met ill. — De Indische tentoonstelling te Arnhem, door S. A. Reitsma. Met ill.

* * *

De handel tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië, door A. W. Volz. (Economisch-Statistische Berichten. 4 Juli '28).

Een Indische tentoonstelling. De I.T.A., door G. M. N. Met ill. (Eigen Haard, 30 Juni '28).

De Palembangsche marga (vervolg), door H. J. V. (De Indische Post. 2 Juni '28).

Tweede reis naar West Nieuw-Guinea ter voorbereiding van eene eventueel op te richten R.K. Missie-Statie door Dr. M. Neyens (vervolg). (Onze Missiën in O.- en W.-Indië. Juni '28).

Het adatrecht van Borneo. Proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de rechtsgeleerdheid aan de Rijks-Universiteit te Leiden op Donderdag 12 Juli 1928, door J. Mallinckrodt. Leiden, M. Dubbeldeman, 2 dln. Met kaart.

Gemeente-wapens en heraldiek, door Heraldicus. (Critiek op de emblemen der door jonge gemeenten in Indië aangenomen wapens). (Orgaan v. d. N.-I. Pol.-Econom. Bond. 31 Mei '28).

Van geurige geschenken (aan Ind. vorsten door de O.-I. Comp.), door C. Vis-Janssen van Raay. — Een gouverneur van Suriname (nl. J. C. Rijk) in 1838, door S. Kalff. (De Ind. Verlofganger. 6 Juli 1928).

Het omroepvraagstuk voor Indië, door C. (Radio-Expres, 6 Juli '28).

Suriname.

„De West" van 5 Juni schrijft:

„Aan een hier ontvangen particulier schrijven uit Pradjekan (Nederlandsch-Indië) is het volgende ontleend:

„De couranten hebben we geregeld ontvangen en betuigen u onzen dank ervoor.

Ik lees dat er twee nieuwe suikerfabrieken in het district Nickerie opgezet zullen worden. Heeft alles reeds zijn beslag, of zijn het slechts berichten om andere maatschappijen te lokken? Van wie zijn die fabrieken en hoe groot worden ze? Indien ze niet boven de 2000 bouws zijn, behoeven ze niet opgezet te worden, aangezien ze absoluut *niet* rendabel zullen zijn. Dat is de grootte van de gemiddelde fabrieken op Java, en als Suriname hiervan afwijkt (immers de exploitatie zal daar niet goedkooper kunnen zijn dan hier op Java met zijn goedkoope werkkrachten) zal absoluut een débâcle een antwoord hierop weer zijn. De tijden zullen het leeren.

Men mag niet redeneeren: „ja, de fabrieken die er nu zijn, zijn kleiner", dat is geen redeneering, aangezien vergeten wordt dat die kleine fabrieken reeds tientallen jaren geëxploiteerd worden, dus dat de boekwaarde *miniem* zal zijn, wat echter bij de nu op te zetten fabrieken wel ongeveer 2 millioen gld. bedragen zal. Indien de fabrieken niet onmiddellijk op soliede grondvesten gebouwd of liever gezegd met veel kapitaal geëxploiteerd worden, zal Suriname bij eventueele mislukking hiervan nog dieper zinken, omdat weer voorbeelden aangehaald zullen worden, waar echter Suriname de schuld van mislukkig niet dragen mag.

Voorheen kon een fabriek op Java met een grootte van plm. 1200 bouw loonend werken, thans niet meer en zijn alle fabrieken bezig hun areaal te vergrooten" . . .

* * *

Naar „De West" van 12 Juni verneemt, worden de volgende maand terugverwacht in de kolonie, de heeren A. W. Drost en Th. Kampherbeek, de eerste vroeger landbouwconsulent in Suriname, de tweede vroeger agent van de Mij. Tropica.

Zij zullen voor een Belgisch Syndicaat de leiding hebben van een in Nickerie te stichten grootbedrijf, beoogende houtaankap en cultures. Deze nieuwe Belgische onderneming staat in geen relatie tot Tropica.

* * *

Over den vliegtocht Suriname—Curaçao lezen wij in hetzelfde blad:

„Men weet dat luitenant Van Onlangs aanvankelijk het voornemen had om zijn reis te ondernemen in Februari van dit jaar. Later vernam men, dat de tocht was uitgesteld tot Juni of Juli.

Thans is bericht ontvangen, dat de toch definitief bepaald is, doch de uitvoering ervan weder uitgesteld is, en wel tot Februari 1929. De maanden Februari en Maart schijnen voor zulke tochten het gunstigst te worden geacht."

* * *

In hetzelfde nummer nog het volgende aardige bericht:

„*Vefi doezoen*". Onlangs hebben wij het geval medegedeeld van een boschneger, die heelemaal uit de Gran Rio in Paramaribo kwam met „vefi doezoen" zilverbons van een gulden (vierhonderd gulden) en zeer verwonderd was te vernemen, dat deze reeds lang buiten omloop waren gesteld.

Wij kunnen er thans aan toevoegen, dat het Gouvernement termen heeft gevonden om in dit bijzonder geval alsnog de zilverbons in te wisselen."

* * *

Op de markt aan den Waterkant te Paramaribo was dezer dagen, naar wij in „De West" lezen, een eigenaardig product te koop: een tijger. Een landbouwer had het beest in een val gevangen en in een kooi naar de stad vervoerd. Onderweg begon de tijger te brullen, tot grooten schrik der inzittenden in het betrekkelijk kleine vaartuig waarin het vervoer plaats vond. Een oogenblik vreesde men dat het vaartuigje zou kantelen, maar gelukkig kwam men met den schrik vrij. Op de markt bood de heer Puth *f* 55 voor het roofdier, maar een Britsch-Indiër kocht het dier voor zeventig gulden. Hij is van plan het te kijk te stellen en van deze vertooning ook een speciaal nummer te maken op het Koninginnefeest.

* * *

Zooals men weet heeft het opperbestuur beslist, dat de afschaffing van hoofdgeld en immigratielasten, welke aanvankelijk voor twee jaren was goedgekeurd, voor onbepaalden tijd zal gelden.

De gouverneur heeft thans een ontwerp ingediend bij de Koloniale Staten, om die beslissing vast te leggen in een verordening.

De afschaffing van de vijftien cents vergoeding zal echter samen moeten gaan met een algeheele herziening der Immigratiefondsverordening van 1878. Deze herziening zal eenigen tijd van voorbereiding eischen, aangezien daarmede eenige vraagstukken van meer algemeene strekking betreffende den aanvoer van arbeiders samenhangen. Daarom is voorloopig een ontwerp ingediend om de schorsing van de bedoelde heffingen voor onbepaalden tijd te verlengen.

* * *

Wij lezen in de Surinaamsche bladen dat *„De Vraagbaak"* (uitgave van de erven H. van Ommeren te Paramaribo) opnieuw verschenen is.

De vorige uitgave was van 1925. De nieuwe heeft ons nog niet bereikt, maar wij verheugen ons over de verschijning. Het hoogst nuttige boek is inderdaad een vraagbaak en bevat alle mogelijke gegevens op velerlei gebied.

Men zou het kunnen noemen de Surinaamsche Almanak-Hachette.

* * *

In „De Telegraaf" van 3 Juli, derde avondblad een artikel *„Vruchten van Java"*, met afbeeldingen van de nieuwste verpakking van de pompelmoes en de Sawoe Manilla. Wanneer zullen deze en andere vruchten ook uit Suriname worden aangevoerd? Van menschen, die zoowel de Sawoe Manilla als de Surinaamsche Sapotille (dezelfde vrucht) kennen, vernemen wij dat de Surinaamsche, vooral de langwerpige variëteit, veel fijner is dan de Javaansche. Kan het Koloniaal Instituut hier niet een handje helpen?

* * *

In „Het Leven" van 30 Juni twee mooie kieken over de aankomst van Gouverneur Rutgers in Suriname.

* * *

In Suriname is het kantoor Moengo opengesteld voor het postwissel- en het pakketpostverkeer.

Uit den Verren Vreemde.

Tafelpolitiek.

Wanneer congressen of internationale bijeenkomsten vergaderen, vormen de diners onvermijdelijke, maar ook gaarne gezochte gelegenheid om in een anderen toon over de gemeenschappelijke belangen van gedachten te wisselen, terwijl aan de tafelreden niet zelden nog een andere beteekenis wordt gegeven dan die van beleefdheidsformules. Zoowel in scherts als in ernst wordt wel eens beweerd dat er diplomaten zijn die het effect van den disch hoogelijk weten te waardeeren.

Nu heeft de Union Coloniale te Parijs blijkbaar geredeneerd: een gewild effect van internationale goede verstandhouding kan ook door het banquet te bevorderen zijn, zonder dat dit onderdeel van een congres behoeft te zijn.

Het vorige jaar heeft de Union den Britschen minister van koloniën, den heer L. S. Amery een avondfeest aangeboden, waarbij, naast den President der Republiek, de hoogste autoriteiten en de voornaamste Fransche koloniale figuren aanzaten, met eenige Engelsche genoodigden.

De Union heeft den 26 Juni jl. andermaal een dergelijk feest georganiseerd, in de zalen van de Claridge te Parijs, waarbij ditmaal de Belgische minister van koloniën, de heer H. Jaspar, en zijn Nederlandsche collega, de heer Dr. Koningsberger de eeregasten waren, terwijl ook eenige eersterangs-persoonlijkheden uit beide landen en vertegenwoordigers van den Britschen minister van koloniën behoorden tot de ongeveer 500 aanzittenden.

Weer zat President Doumergue voor en deze stelde persoonlijk een dronk in op de koningshuizen van België, Nederland en Engeland.

Het officieele karakter van dit festijn kwam ook tot uiting door de tegenwoordigheid van de gezanten der genoemde mogendheden te Parijs, de Fransche ministers van koloniën, marine, handel en justitie, de voorzitters van den Senaat en de Kamer, den Franschen gezant in Den Haag.

De eerste tafelrede werd gehouden door den heer F. Marsal, senator, voorzitter van de Union Coloniale Française. Na President Doumergue bedankt te hebben voor zijn tegenwoordigheid en belangstelling, weidde hij uit over de bedoeling van deze overeenkomsten, „la politique d'entente cordiale", waarom bij een volgende gelegenheid de Italianen, Spanjaarden en Portugeezen uitgenoodigd zullen worden. Dan richtte hij zich tot den voorzitter van den Belgischen ministerraad, den heer Jaspar, vervolgens tot minister Koningsberger, om ten slotte op te komen tegen de pogingen, die gedaan worden om tweedracht en haat tusschen de menschen te zaaien, en daartegenover op te roepen tot eendracht en samenwerking tusschen de internationale organismen, décidés à discuter franchement en sans arrière-pensée les problèmes de colonisation, dont la solution peut marquer un progrès, augmenter le bien-être général.

Daarna kwam de heer L. Perrier, Fransch minister van koloniën aan het woord, die de vertegenwoordigde staten roemde om hun koloniaal beleid.

De Belgische minister huldigde den heer Doumergue en de Fransche regeering, dankte de Union, die de gastvrouw was, vergeleek de jonge Kongopoging met de beproefde ondervinding van Frankrijk en Nederland. Het heeft moeite gekost België het besef bij te brengen van de beteekenis van het werk van Leopold II, maar men begint te begrijpen. En quelques années l'idée coloniale devint chez nous primordiale; elle fait partie de nos plus hauts espoirs.

België beseft, dat het niet slechts op de ontginning van rijkdommen bedacht moet zijn, het koloniaal streven moet zijn waarde zoeken in een groot ideaal.

Dr. Koningsberger, onze minister vertolkte op zijn beurt de gevoelens van erkentelijkheid en bewondering, welke ook uitgaan tot de Fransche koloniale bedrijvigheid. In aanknooping tot hetgeen de heer Marsal gezegd had over het van buiten dreigend op vernieling gerichte gevaar, besprak hij de gevolgen hiervan, die de volken weer ten prooi zouden stellen aan onwetendheid, ziekte, moreelen en physieken achteruitgang, en riep hij op tot vereende actie voor een gezonde evolutie.

De minister van Justitie, de heer L. Barthou, vertegenwoordigde den minister-president Poincaré, die door ambtsdrukte verhinderd was zelf tegenwoordig te zijn. Hij getuigde van de groote bewondering, die de minister-president heeft voor alles wat de koloniën voor Frankrijk gedaan hebben, en verzekerde dat de koloniale gedachte hem tot steun en aanmoediging is bij zijn werk.

Het was na deze woorden dat de President der Republiek een heildronk instelde op de regeerende huizen der vertegenwoordigde naties, waarmede de koloniale tafel-manifestatie besloten werd.

Parijs benijdt Londen, Amsterdam en Brussel (Tervueren) hun koloniaal museum, het heeft in de internationaal-koloniale banquetten een troostmanifestatie gevonden, die, juist doordien zij uitlokt tot vergelijken en kritiseeren, mee kan werken om de plannen voor een Parijs-museum, als duurzaam brokstuk van de groote koloniale tentoonstelling van 1930, te verwezenlijken. Als Londen, Brussel, Den Haag, daarna Rome, Madrid, Lissabon de Parijsche beleefdheid reciproceeren, dan zal hier in grooten stijl een variatie geleverd worden op het oude gezegde: l'appétit vient en mangeant.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur.

De juist verschenen derde druk van „Onze West" [uitgave van het Informatiebureau] is verkrijgbaar gesteld bij onzen vertegenwoordiger in Suriname, den heer H. P. Nije, Jodenbreestraat 65 boven te Paramaribo.

Van het Dagelijksch Bestuur.

Wegens uitstedigheid van den Administrateur is ook in dit Nr. de mutatiestaat niet opgenomen.

De Algem. Secretaris-Penningmeester der Vereeniging is van 12 Juli tot 6 Augustus afwezig.

Van de Redactie.

De red. der rubriek „Curaçao" was niet in de gelegenheid in dit Nr. een bijdrage te geven.

LIJST VAN SECRETARISSEN DER AFDEELINGEN VAN „OOST EN WEST".

Amersfoort: Mr. E. H. BERGSMA, Huygenslaan 7.
Amsterdam: W. REHBOCK, Keizersgracht 517 (wd.)
Apeldoorn: J. C. BAARS, Lammerweg 3.
Arnhem: G. J. v. d. HEIDE, Benedendorpsweg 4, Oosterbeek.
Breda: B. v. d. BERG, Baronielaan 338 (Ginneken).
Deventer: Dr. H. H. ZEYLSTRA Fzn., Singel 1.
Den Haag: J. C. BAUDOIN, Jac. Hopstraat 12.
Groningen: J. FRANKE, Martenshoek (Hoogezand).
Haarlem: H. P. DEINUM, v. Hogendorpstraat 3.
Leiden: mr. E. RIJKE, Witte Singel 58.
Nijmegen: Mevr. M. R. S. BLECKMANN-van Hoogenstraaten, Berg en Dalscheweg 134.
Rotterdam: J. D. M. v. REIJN SNOECK, Claes de Vrieselaan 171a (tot 1 Aug. a.s. Amersfoort, Hendrik van Viandestraat 20).
Twente: G. W. STROINK, Goolkalenweg 80, Enschede.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. WIJK-v. d. Haar, Maliebaan 127.

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE.

J. van der Vecht, Dierkundige b. h. Instituut voor Plantenziekten te Buitenzorg, Celsiusstraat 154, 's-Gravenhage.
M. R. van Alphen de Veer, Gouv.-arts bij den D.V.G., Gem. Ziekenhuis, Zuidwal, 's-Gravenhage.
Mej. C. A. H. M. van Son, Vakonderwijzeres b/h huishoudonderwijs, Riouwstraat 62, 's-Gravenhage.
J. J. van de Velde, Adm. ambtenaar b/h Binnenl. Bestuur, Hofstedestraat 54 E, Rotterdam.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF.

C. P. Baan, Werktuigkundige b. d. Landsautomobieldiensten, Berkstraat 233, 's-Gravenhage.
H. C. A. Smits, Techn. ambt. 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Bakkerstraat 38, Arnhem.
S. J. A. Bucker, Opz. 1e kl. v. d. Landsgebouwen, Van Spilbergenstraat 48, Amsterdam.
G. C. Janssen, Insp. v. h. Inl. Onderwijs i. h. 3e ressort, Houtrustweg 26, 's-Gravenhage.
Dr. J. B. Douwes, Leeraar b. d. Ned.-Ind. Veeartsenschool, v. Beverningkstraat 95, 's-Gravenhage.
Mej. M. van de Water, Hoofdverpleegster b. d. Gouv. Centrale B. Ziekeninrichting Weltevr., Van Oldenbarneveldstraat 89, Amsterdam.
J. H. Becking, Opperhoutvester bij het Boschwezen, Donauwörth, Promenade 437½, Beieren.
G. C. Holtzappel, Tijd. wnd. Hoofdingenieur, afd. hoofd b. h. Hoofdbestuur van den P.T.T.-dienst, Karlsruhe (Baden), Hindenburgstrasse 13.
H. A. Molenbroek, Ir. 2e kl. dienst Waterkracht en Electr., Prinse Vinkenpark 3, 's-Gravenhage.
J. A. Mac Leod Manuel, Afd. hoofd b. d. dienst der S.S. en Tramwegen, Laan van Nieuw O.-Indië 14, 's-Gravenhage.
L. A. Peletier, Ingenieur 2e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Kortenaerlaan 3, Velp (G.).
P. Vonders, Gedipl. techn. ambt. 1e kl. b. d. P.T.T.-dienst, Middelburgschestraat 21, Scheveningen.
A. J. Swanhorn, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Westeinde 134, Voorburg.
F. A. Neijs, Adj.-inspecteur b. d. Alg. politie in Ned.-Indië, 2e Sweelinckstraat 90, 's-Gravenhage.
H. J. Osten, Afd. hoofd b. d. dienst der S.S. en Tr., p.a. Nederl. Handel Mij., 's-Gravenhage.
J. B. Hulshof, Opzichter-werkplaats b. d. S.S. en Tr., Schrevelinstraat 22, Haarlem.
H. J. Broersma, Scheikundige, burgerl. hoofdambtenaar bij de Pyrotechnische werkplaats te Bandoeng, Geestbrugweg 58, Rijswijk (Z.-H.).
Mej. M. S. Jubido, Bedieningleidster b. d. Tel. dienst Weltevreden, Zocherstraat 27, Amsterdam.
Mej. E. M. Zweers, Adj.-klerke b.d. P.T.T.-dienst, Govert Flinckstr. 132 (II), Amsterdam.
Mej. P. M. Tanahatoe, Bedieningleidster Tel.-dienst Weltevreden, Zocherstraat 27, Amsterdam.
K. H. Krijgsman, Controleur bij den Pandhuisdienst, Landzichtlaan 4, Heemstede.
J. F. Rijken, Hoofdcommies b. h. Centr. Kantoor v. d. Statistiek, Archimedesstraat 62, 's-Gravenhage.
P. Merkx, Onderwijzer der 1e kl. b. h. O.E.L.O., Leidschegracht 42, Amsterdam.
W. Keijzer, Leeraar b. d. Pr. Hendriksch. te Weltevreden, Wijkerstraatweg 211, Velsen.
F. G. Uhl, Inspecteur b. d. dienst v. h. Boschwezen in N.-I., Balistraat 88, 's-Gravenhage.
J. H. B. Kuijk, Officier van Gezondheid 1e kl., Roodburgerstraat 3, Leiden.
J. W. van Marle, 1e Luitenant der infanterie, Van L… straat 117, 's-Gravenhage.
E. J. van Aarem, Kapitein der infanterie, Koningin… weg 174, Amsterdam.
J. H. Knoote, Luitenant-kolonel der infanterie, Su… kade 135, 's-Gravenhage.
M. Kooistra, Opzichter-werkplaats 1e kl. b/d dienst d… Staatsspoor- en Tramwegen, A. C. Singel 257, D… drecht.
Mej. S. Dirksen, Hoofdverpleegster b/d Hospitaaldien… Van Ostadestraat 447, 's-Gravenhage.
H. Galestien, Radiocommies 1e kl. b/d P.T.T.-dien… Suezkade 34, 's-Gravenhage.
A. Chr. Spijkerman, Onderwijzer a/d Kweekschool vo… Inl. onderwijzers te Bandoeng, Geert van Wouws… 77, 's-Hertogenbosch.
K. E. Witkop, Ingenieur 2e kl. bij den Waterstaat … 's Lands Burgerlijke Openbare Werken, Torenstr… 31a, Winschoten.
W. van Vliet, Hoofdopziener bij het Huis van Bewar… te Tjipinang, De la Reykade 199, 's-Gravenhage.
T. K. Teng, Ambtenaar 3e kl. bij den dienst der In-… Uitvoerrechten en Accijnzen, Leidsche Kade 92, A'da…
P. F. Leur, 1e Commies b/h Dept. van Landb., N. en … Wolfkuilscheweg 160, Nijmegen.
J. M. Abarbanel, Gouv.-arts b/d dienst der Volks… zondheid, Brugstraat 16, Groningen.
M. J. C. Cooke, Magazijnmeester b/d S.S. en Tramwe… Edisonstraat 78, 's-Gravenhage.
Mr. J. Th. Goossens, Raadsheer i/h Hooggerechtshof v… N.-I., p/a Ned. Ind. Escompto Mij., 's-Gravenhage.
K. P. Coors, Ambtenaar 3de kl. bij den dienst der In-… Uitvoerrechten en Accijnzen, Van Slingelandtstr… 127, 's-Gravenhage.
Mej. A. A. H. Resner, Onderwijzeres der 3e kl. b… O.E.L.O., Goudenregenstraat 266, 's-Gravenhage.
F. Abell, Commies b/d P.T.T.-dienst, Obrechtstraat 4… 's-Gravenhage.
W. de Vries Gzn., Hoofd v/d Gouv. Acc. dienst, Scheibe… laan 4, Beverwijk.
A. M. v. d. Vring, Onderwijzer 1e kl. b/h O.E.L.O. Gr… newegje 99, 's-Gravenhage.
W. P. A. Jansz, Kantoorhoofd bij het Hoofdkantoor v… den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnz… Beeklaan 311, 's-Gravenhage.
J. Elsink, Monteur 1e kl., burg. ambt. bij de Luchtvaa… afdeeling, Rietveld 49 A, Delft.
J. Ch. Middleton, Commies v/d Belastingen te Tan… rang, Obrechtstraat 501, 's-Gravenhage.
A. E. Kornman, Commies o/h Bel. Acc. kant. te Pada… Lauriergracht 80, Amsterdam.

NIEUW BENOEMDEN.

A. Ph. G. Baartman, Officier van Gezondheid 2e … Fahrenheitstraat 487, 's-Gravenhage.
M. J. Averes, idem als voren, Pieter Baststraat 2a, A… sterdam.

MET PENSIOEN.

J. M. Hagenbeek, Leeraar a. d. H.B.S. te Semara… Dunklerstraat 58, 's-Gravenhage.
R. Versteeg, Havenmeester 2e kl., Archimedesstraat … 's-Gravenhage.
G. A. Gallas, Hoofdinsp. b. d. dienst v. d. In- en Uitv. Acc., tijd. Scheveningen, Hotel v. d. Abeele Gev. D… nootweg.

Aan diegenen in Oost- en West-Indië d… nog geen lid zijn onzer Vereeniging.

De Vereeniging „Oost en West" onderhoudt den ba… tusschen Nederland en de Indiën en tracht dien te v… sterken.

Zij bevordert de wederzijdsche belangen, zedelijke … stoffelijke.

Zij neemt stelling tegen invloeden die daarmede … strijd zijn.

Zij steunt alles wat strekken kan tot handhaving v… het Rijksverband.

Leest het Orgaan, het „Koloniaal Weekblad", en de… ons Uwen wensch mede omtrent hetgeen, naar U… meening, door de Vereeniging en haar Orgaan als… zou kunnen worden verricht voor onze leden in Oo… en West-Indië.

Meldt U aan voor het lidmaatschap. (Adres Secre… riaat: Korte Voorhout 6, Den Haag).